Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дeнз • ЕРА, 13 СЕНТЯБРЬ, 1979 ШУ. • № 110 (6085). • Мах 2 кепиг.

ЧIОАГIЪЕ ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОКИ БОКЪОНАШ ТЕЛХАЯРЦА ЛОАТТАБУ КЪОВСАМИ

Нохч-ГIалгIай областной партийни организаце актива собранера

11 сентябре Грозне Нохч-ГIалгIай АССР областной партийни организаце актива собрани хилар. Цо дийцар «Правопорядок лораелга тоадарва бокъонаш телхаярца лоаттабу къовсам чIоагIбаран хьакъехьарча» КПСС ЦК сонамга хьежжа общественни порядок социаконности республике дIахо чIоагIдара партийни, советски, административни органий общественни организацей декхарех дола дош. Доклад йир парте обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

КПСС XXV съезда решенешкен СССР Конституце положенешкен хьежжа мехка а цу даькъе вай республике а, аьлар цо, дукха гIулакхаш чакхдаьхид бокъонаш лораеча органий болх тоабара, правопорядок лораеча общественноста лоархIами хьинари айдара. Ерригача городашкен районашкен, дукхача къахьегама коллективашка кийча а яь чакхйоах зенаш ца хилийтара тIаерзаь комплексни планаш.

Цхьабакъда, цхьайолча хана вай планаши мероприятеши лерттIа пайда луш хилаи. Городашкен юрташкен бокъонаш телхаеш, зуламаш деш моттигаш хул. Общественни порядок лораелга ледара латт Ленински, Октябрьски, Советски, Надтеречни районашка, кхычахьа.

Цу тайпара хьал нийсденад общественни порядок лораяран социалистически законность чIоагIдаран партийни кулгалдеча цIенхаштта гIалаташ дувлийтарах. Надтеречни районе, масала, укх тIехьарча хана алсамдаьнилд уголовни зуламаш делга. Цхьабакъда, хьал тоалхане дале а, КПСС райкомо шийх инициативагIа цхьаш шеран ах шеран правопорядок лораяриа дувзаденна дош бюро цкъа мара дийцадац.

Общественни порядок лораеча кулгалдоара Шалински, Сунженски, Назрановски, Старопромысловски, Наурски райисполкомий формаштен методаштен цIенхаштта критика е йоагIа.

КПСС ЦК сонам тIа, аьлар докладчика, къаьстта белгалдаьккхад бокъонаш ца телхайтара тIехьа беча балха юкъе предприятей, колхозий, совхозий кулгалхоша, цехий, участкай начальникаша, бригадираша юкъарчал доацшаш хьинаре дикъа лацар чIоагIа лоархIаме долга. Вайшига кIелига бац бокъонаш лораеча общественни организацешта керте латта, профилактика советий, опорни пунктай, халкъа дружинай штабий членаш бола. къахьегамен общественни дисциплина чIоагIъярга даим хьежа промышленнии транспортнии предприятей, совхозий директораш, колхозий председателаш.

Цхьабакъда, дукхача кулгалхоша хIама дац правопорядок чIоагIъяра, антиобщественни гIулакхаш лeладар теркал ца деш дутт. «Грознефть» объединене производственно-технически Iалашом Старогрозненски база директора В. И. Федорова из болх ишттa тесса битар бахьан долаш къовлаш деш, маларaш мелаш, кхыдола харцахьа гIулакхаш леладеш дукха моттигаш хул укхаза. Правопорядок лораелга ишттa во лeл Л. И. Машай директор волча «Металлист» заводе.

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

Дукха за йоалаш Грознерча «Промавтоматика» Iилмаш-производственни объединене хиннача конкурсе дикъа доацаш радиоаппаратура дикагIйола монтажница яха сийлен цIи а йоаккхаш конкурсе хьалхара моттиг яьккхар «Промавтоматика» НПО опытни заводерча Щербакова Нинас.

СУРТА ТIА: радиомонтажница Н. Щербакова аппаратура вIашагIйоллаш я.

В. ДЭИСЯКА сурт.

ПРАВОПОРЯДОК ЛОРАЯРА БОЛХ ТОАБАРЕИ БОКЪОНАШ ТЕЛХАЯРЦА ЛОАТТАБУ КЪОВСАМ ЧIОАГIБАРЕИ ХЬАКЪЕХЬА

КПСС Централььни Комитете

Правопорядок лораяра болх тоабареи бокъонаш телхаярца лоаттабу къовсам чIоагIбареи хьакъехьарча дешага хьежай КПСС Централььни Комитет. ТIаийцача сонам тIа белгалдоаккх, вай мехка КПСС XXV съезда решенешка, СССР Конституце положенешка хьежжа леррагIа чакхбоах социалистически законности правопорядока дIахо чIоагIъяра тIаберзабаь никъ аьнна. ЛоархIаме гIулакхаш чакхдаьхад законодательство эргадаьккха тоадара, бокъонаш лораеча органий гIулакхаш тоадара, общественноста хьинар легIадоаладаран правопорядок лораеча цун лоархIам лакхбаран. Цу леррыгача хIамаша хилаза даргдоаца хьалаш хьакулийт правопорядок моллагIча тайпара телхаяь а телхаяра овлаш гедара, зуламаш ца хилийтара, уж хьахулийтаж дола баьхьанаш дIадахара.

Цунца цхьана КПСС ЦК-ас белгалдаьккхад, правопорядок чIоагIъяра декхараш хIана укх сахьате кхоачам болаш эффективно къестадеш ца хилар. Бокъонаш телхаярца лоаттабеча къовсаме бизза пайда эцац пачхьалкхени общественни воздействие, наха кхетам балара средстваех. Цу балха тIа тоъаш дац хьалхашка латта декхар теркалделга, комплексни никъ лелабелга, партийни, пачхьалкхен, боахама, профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацешна юкъ гIулакхаш цхьоагIонца чакхдоахилга, цкъаза царна юкъеоаш къахьега дукха адамаш.

КПСС ЦК-ас белгалдаьд бокъонаш телхаяра еш йола профилактика дIахо тоаяра, зуламечи кхыча антиобщественни гIулакхашца лоаттабу къовсам чIоагIбара, советски законаш берригача гражданашеи гIулакхаш тIарча нахеи лоарзагIа ца доахаш кхоачашдара тIадерзадаь хьадда гIулакхаш.

Къаьстта уйла тIаерзаьй советски законность, общества хьашташ, советски граждани бокъонаш лораеш ха тIа латта езаш йолча прокуратура, чурча гIулакхий, юстице органий, судий гIулакхаш эргадаьха тоадара дарг да хилара. Цхьанна а хIамаша юха ца йоалаши хоадам боллаши къовсам лоаттабе бела бокъонаш лораеча органаша зуламашца, дегIакхувлен чIоагIдеи деза къахьегача коллективашцарен общественностацареи бувзамаш. Л. И. Брежнева аьхад, уж органаш «кхы а дукхагIа инициатива, принципиальность йолаш, советски правопорядок мичча бесса телхаь а телхаярца лоаттабеча къовсаме машар боацаш» хургья аьнна хеташ я парти.

СССР Прокуратуранеи СССР чурча гIулакхий Министерстванеи тIадиллад шоай карарча органий балха тIа дола кхоачамбоацараш дIадоахилга, тIадиллача гIулакха хьалхара кадрай бехктокхам лакхбелга, болхлой дисциплина чIоагIъелга а профессиональни кийчо тоаелга а, цар балха тIа социалистически законность тешшаме кхоачашъергйола гIулакх вIашгIехьдоаккхилга.

Бокъонаш лораеча органий балха лоаттабу тIахьожам чIоагIбе, кийчъяьча кадраша уж чIоагIъяра тIадерзадаь гIулакхаш чакхдаха, Коммунистически парте гIулакха боарам боацаш чIоагIа мутIехьа хургболча, шоай балха декхар дакъха хIама доацаш кхоачашдергдолча, шоай балхах хьахинарий критически мах бергболча, политически чIоагIа фе хургболча уйланца болхлошта кхетам балара даькъе партийни организацей лоархIам лакхбелаш я партийни комитеташ. Хаддаза ... а ела цар хьакулийт правопорядок моллагIча тайпара ... .

бокъонаш лораеча органий общественностацара бувзамаш шердаран чIоагIдаран, царна гонахьа уж лоархIаргйолеи хьаллоацаргйолеи хьал хилийтара.

Партийни комитеташтеи юкъхьанцарча партийни организацештеи тIадиллад правопорядок лораяреи бокъонаш телхаярца къовсам лоаттабареи дешаш хаддаза дувцилга, бокъонаш лораеча органашца цхьана из болх дIахо тоабараи цун эффективность лакхъяран тIадерзадаь хьадда гIулакхаш белгалделгеи чакхдоахилгеи. Цу хана теркалданза даргдац бе-бе антиобщественни гIулакхаш тIехь-тIехьа вIалдагIа а лоаца луш советски нах хилар. Овлангара деза тIагIертта дIадаха деза зуламаш, из бIарччача пачхьалкхен декхар кхоачашдара оарвагIдаха деза къахьега дукха адамаш. Моральни цIенална, советски законаш лоарвагIа ца доахаш кхоачашдарга диллата хIара кулгалхо, коммунист, комсомолец хьонхаме хургвола, социалистически правопорядок тIехдика хилийтара тIехьара хьинаре къовсамхо хургвола гIулакх вIашгIехьдаккха деза.

Партийни, пачхьалкхен, общественни организацей, къахьегача коллективей, идеологически учреждений, дезала, школа вахаш бокъонаш телхаярца лоаттабеча къовсаме вIашагIдеттеи вIашгIехьдахеи деза партийни комитеташа. Даиза даргдоацаш лаьрхIад къахьегамхошта коммунистически кхетам балара партийни организацеша беча балха перспективни шереи планашта юкъе бокъонаш телхаяра духьала чакхдоахаргдола комплексни гIулакхаш хулийтилга.

Союзни автономни республикай Министрий Советашта, халкъа депутатий Советий исполкомашта могадаьд законности правопорядоки чIоагIъяра хьалхара советски органий лоархIамо, цу дакъера Советий исполкомий комиссей, депутатски группай, хIара депутата хьинар айделга. Уж дешаш Советий сессешкеи исполкомий заседанешкеи хан-ханнахьа дувца. Общественни порядок Iалашъяран бокъонаш телхаярца къовсам лоаттабаран беча балха хьакъехьа бокъонаш лораеча органий, предприятей, учреждений, организацей кулгалхоша еча отчеташкеи хоамашкеи ладувгIилга.

Партийни, советски, бокъонаш лораеча органашта пачхьалкхен кхыча органаштеи общественни организацештеи хьалхашка декхараш оттадаьд:

городашкеи нах бахача кхыча моттигашкеи общественни порядок лораелга тоаде. Милице патрульно-постовой служба чIоагIъе. Уголовни розыскаи следствеи болх оргабаьккха тоабе.

Правопорядок лораяра даькъера милице участкови инспекторий лоархIам айбе, бахача нахацара цар бувзам чIоагIбе. Шоай лоIамеча халкъа дружинашца милице хIара дена гIулакхаш цхьан бартаца чакхдоахилга вIашгIехьдаккха.

Ваххалца къаракъаш мелараи алкоголизманеи духьала леррагIеи тIагIерттаи къовсам лоаттабе. Цу дешаех лаьца хьалхагIа тIаийца хинна решенеш кхоачашъелга мишта лел хьажа а цунах хьахинараш партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешка дувца а. ТIехдаьха малараш ца мелийтара, пьяницашта ю общественни правовни воздействи чIоагIъяра, корта бохо маларaш дохкара оттаь правилаш бокъонца кхоачашъяра, наркологически учреждений сеть шеръяра, цу даькъе предприятешка а, низ болашагIа дола гIулакхаш чакх-

(ДIахододар 3-ча оагIо тIа).

Комсий кхешка

БАЛХА А САЛОIАШ А ЦХЬАНА

Шерра-шера комсий хьувкъам дика хулаш хьайоагIа Наурски района «Победа» цIи йола винсовхоз. Укх шера къаьстта дика хьийкъай комсаш. Совхоза уж чуэца, новкъостал деш ба Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета филологически факультета студенташ.

Малх дикка лакхбенна, ди дIоахделгIа мара нийсдаланзар тхо совхозе. Гобаьккха сийна комсий арeнаш йолаш шьрача, хозача метте улл студенташ баха лагерь — «Янтарный». Лагера коа дIачуваьннача кхетадергда барт тайна боккха дезал укхаза бахилга. Цхьатарра дIаяйтта кIай халаташ а дувхаш, делкъийта дуа хIама кийчдеш ба студенткаш-поваращ, коара гIулакхаш деш ба дежурни санитараш.

ТIаккха миштад кхай тIа болх бечар гIулакхаш? Комсех йизза йола аьшнаш тIелатташ, цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш кхашта юкъера дIнуха машинаш яйпачоа ховргдар гIулакхаш дика долга. Юстара дIа а ятта, царга хьежачоа хетадургдар вIалла кIаьд а лойхьогI ераш-м, аьна. Иллеш доахеш, белаш бу студенташа болх.

— 470 гектара тIара комсаш я тха укх бетта туэца езараш, — йоах лагера начальника Ю. Г. Агиджанова. — КIира гартта ха мара еце а дика вIашагIкхийтта бригадаш хиннай тха яраш. Хьоттамо дукъаленаш ца йоiя, тхоашта хьалхашка латта декхар ханал хьалха кхоачашде гIерт тхо. — Бригадашта юкъе социалистически яхь яьржалга кхетадир ал комсий мутIараштa юкъе хьалъягIа цIе байрахк яйча. Из лелаер я цхелагIча курса студента Амирханов ИбрахIима кулгалдеш йола бригада. Хьалхарча дийнахьа дени байракх карара ца йоалийташ хьайоагIа бригада. Дийнахьа хIаранена йоагIа норма кхоачашъю цхьоалагIча курсерча студентий бригадо. Къаьстта цIераш аьхар ИбрахIима Джунаидов Аслана, Магомерзаев Лечий, Майсигова Iайнай, Албакова Рукъета, Тунгаев Вахий.

КхоалагIча курсе я Иринеева Раиса. ХIанз кхоалагIа йоагIа из совхозе болх бе. Шоза тIехкоачашъю къоначa йоIо шийна йоагIа норма. Тахан а делкъа ха хилалехьа пьккха яьннай из шийнорма. «Сайрийна чуеча дика салоI, ханнахьа Гоюк. тIаккха дийнахьа болх дика бу», — цу дешаца шийтоламий къайле йийцар Раисас.

Дика болх бича — дика салоIа деза. Пхьер диачул тIехьагIа массавар а шийнна дукхагIа денначуцца сакъердалуш ва. Шашкехи шахматехи ловзаш цаIаши футболах хьувсалуш вокхаши, хIаьта лагера коа шьрача метте локхаш пандари тохаш тIоараши, халхадувлаш вIамига саги йоIи да. Юстара ваьнна сатоглуш вац цхьаккха а. Кхоана я дукха езаш йола университетски агитбригада, яхаш сатувсаш ба студенташ. Шийдекхар кхоачашдеш ва художник а. ЧIоагIа лоархIаме ба цо беш бола болх. Болх дика бераш, во бераш, хIаьта лагерни дисциплина юкъа цхьаьнца ца тоша дола хIама даьр вовзаш хул массанена а «Лингвист» яхача укхаза зрадувлача газетага хьежача.

Социалистически общества хила еза овмалаш — доттагIалла, цхьоагIо, шини новкъоста хьалчашка ше бехктокхаме волга хIаранена хар — уж да студенташта укхаза ма дарра дайзараш. Из чIоагIа накъадаргда царна дIахо дешача а цул тIехьагIа болх беча а.

Б. ГОМКОРТИЕНА,
МГУ журналистика факультета студентка.

ШЕРРА ЯЬРЖАЙ ЯХЬ

«Пятилетка заданш — дийтта шера», «В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга — пхе шера йлан» яхача девизагIа шерра социалистически яхь йоарлаьй дукхахча водителаша. Шоаш денна дош дилза чакх а доаккхаш хIанзлехьа пятилетка задани кхоачашъяьй республикерча ахийтта совгIача водитело. Царех ба Назрановски АТП водителаш Нальгиев Мухьмад, Точиев Iабдул, грузовой транспорта Грозненски производственни объединенера Асиев Сулейман, кхыбараш. Пятилетка хьалхарча дикъ шера план кхоачашъяьбIаьш водителаш ба управленена чудоагIача автобоахамашка. ХIаьта коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаеш ва 2140 гаргга болхло.

«Нохч-ГIалгIай транспортни управление дикагIйола бригада», «Профессех дикагIвар» яха цIераш яхьа тIехьара социалистически яхь тIа-тIа шерагIа ярхаш латт республикерча автотранспортни предприятешка. ДикагIйола бригада яха сийлен цIи а сина цу цIера сий хадданза лакха лоаттадеш къахьегаш я автоколонна-1737 Ш. С. Дукаева, грузовой автотранспорта Грозненски производственни объединенера В. И. Карсаева, П. Х. Фила, Назрановски АТП Дж. М. Оздоева, Сунженски автобоахамера А. И. Сенчушкина бригадаш. Ерригаш а пхийтта бригада я уж саннараш. ХIаьта «Профессех дикагIвар» яха сийлен цIи а сиплай тхъаьх болхлочоа. Царех ба автоколонна-1737 водитель А. С. Савелов, Назрановски автобоахамера Л. Ю. Костоев, кхыбараш. «Пассажирашта тIехдика гIулакх ду эцилаш» яхь сийлен цIи сиплай пхе коллективана. Царех а Сунженски автотранспортни предприятера Н. А. Баева Ф. Г. Дубовиш керте латта экипаж, Назрановски АТП Я. Цоросвеи Я. М. Газдиевеи экипаж, кхыбараш.

Яхьа керд-керда формаш юкъе а кхувлаш дукхачар къахьегар бахьан долаш цар доаха производственни хьокхамаш денгара денга дикагIа хул. Уж ба балха тIа хьохам а телаш, шоаш санна къахьегама кхыбараш оарцагIйоахараш а.

Б. КОСТОЕВ.

КЕРДА ДЕКХАРАШ

Старогрозненски мехкдаьтта доакхарашеи бурувдеттарашеи шоаш тIаийца хиннача социалистически декхараша хьажа а хьежа дукха ха йоацаш кхы а докхагIа лараш тIаийцар. Цу декхарех цар лерхI шера планал совгIа 16 эзар тонн мехкдаьтта даькка, 600 метр бурув тоха. Цу декхараша керда къахьегама толамаш даха тIахьех мехкдаьттахойи бурувдеттараши.

Управлене мехкдаьтIахоша укх бетта дукхъал 25 дийнахьа 290 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад, цу даькъе 1500 тонн планал совгIа а долаш. кIаьта шу доладелча дена цар планал совгIа даькххар 26,4 эзар тонн да. Коллектива къахьегама овсалле а планал лакхъенай, хIаьта планагIа йоагIачул дукхагIа продукци маьхалъяккхарах хинна пайда 157 эзар сом ба.

ВорхI беттаи август бетта 24 дийнахьеи 18955 метр тIоанашта бурув техад управлене бурувдеттараша, из 893 метр планал совгIа хул. Мехкдаьтта доахарашка цар дIасиннай цхьаь йистелъьккха скважина. Бурув тохар сихдара, электроэнергех химреагентех хьурмат деш пайда ийбара чотах бурувдеттараша цу юкъа 642 эзар сома пайда баьб.

Мехкдаьтта лехараш а бурувдеттараш а кийча ба мехкдаьтта доахкилга алсамдаккхара шоашта могар де. Шоай къахьегама толамаш цар хетаду В. И. Ленин ваь 110 шу дизара.

А. ТИЩЕНКО.

ХЬУВКЪАМ ДИКА БАЛЕ А...

Керттерча даькъе соми баьцадаараш кхедеш я тха Грозненски района «Пригородный» совхоз. Укх шера 500 гектара тIа баьцадаараш кхедеш ба боахама болхлой, цул совгIа, 497 гектара тIа сомий бешамаш а я.

Укх шера пачхьалкхенна планагIа 8000 тонн баьцадаараш, 2900 тонн сом дIабала безаш бар тха къахьегамхой.

Хьалхашка латта декхаран кхоачашдар дуккха дерригa балхаш агротехнически дикагIйолча хана а тешаме а чакхдахара хаддаза йоаххо йоара. Иштта, масала, соми бешамашта веве йолча садоахкача хIамашта духьала молхаш тохача хана, республике кхыча районашка йокъал латташе а, тха боахам уллача моттиге каст-каста догIаш делхар. ХIаьта догIа делхале теха молхаш тьваш тIара Iойоах догIо. Из бахьан долаш молхаш юха а тоха езаш хулар. ХIана декъе а дьвнадац. Ниттахьа мара сом нийсаац тха бешамашка мIаиа лета.

Хургболча хьувкъама иштта йоакхо еш чакхдаьхар балхаш баьцадаараш дIадийначa кхаиза а.

Масала, Къахьегама Шеча Байракха орден лелаеча Гулаева Тамара Сайдаевнас кулгалдеча баьцадаараш кхедеча бригадо укх шера 50 гектара тIа дIайийра помидораш. ХIаьта социалистически декхар тIаийцар план 200 йолаш хIара гектара тIара 210 центнер чуэ. Из декхар вовза дукхагIа кхоачашде йиш а я хIана. Иштта хIара гектара тIа юкъера лаьрхIача 30 эзар помидорий кIотарг я. Царех хIаране тIара цхьаца килограмм чуеча а гектара тIара 300 центнер йоал. Цхьабакъда, бригадо кхеьча помидорий хIара кIотарга тIара хийцаш ишишта килограмм помидораш гулъе йиш я. Иштта дика хьийкъай помидораш а кхы тайпа баьцадараш а Ленина, Къахьегама Шеча Байракха ордена лелаеча Голуб Клавдии Кузминичнас, Несерхоев Вахида кулгалдеча, кхыча бригадашка а.

Баьцадаараш, сом чуэца доника новкъостал ду тхона Грознерча промышленни предприятей, учреждений къахьегамхоши, школай, профтехучилищай дешархоша. Цар беча балха геттара раьза да тхо. Цхьабакъда низ дIа ма кхоачча царга болх байта йиш йолаш дац гIулакх. Цар а тха боахама болхлоша а дийнахьа хийцаш болх бича 300 тонн совгIа помидораш гулъергъяр. ХIаьта оаха 130—150 тонн мара чуэргйтац. ХIана? Хьувкъам дика бале а из дIабахьа моттиг яц. Дийнахьа юкъера лаьрхIача 100 тонн мара помидораш дIаэцац тхогара Грознерча консерваш еча заводо, «Горплодоовощторго», кхыча организацеша. Моттиташ хиннай помидорей пульпа дIаяла яха машинаш консерваш еча заводе нол цалоранна боармал дукхагIа лоатта а йийа, из мистъяла а йолалийа юкъе пульпо бешкай ногIараш тIера дIаухийтам. ХIаьта 50 тонн пульпа машинаша кхоза некъ бича хийаша дIаяздоала консерваш еча заводе. Тхоой торонашка хьесача дийнахьа из кхоза дукхагIа дIаяла йиш йолаш а дар.

Доп а дале цхьайолча хана доккха зе ду тхона «Горплодоовощторга» викалаша а. Хьалхарча дийнахьа бахачe нахага докхе дIадахьара кхаал баьцадаараш кийчделаш а аьле, шоллагIча дийнахьа хьо ца боагIаш моттигаш нийсйолийт цар.

ХIаьта помидораш, кхыдола баьцадаараш нахага дохкара ма хулла дикагIдараш харжа гIерташ дукха къахьег оаха.

Цу кхоачамбоацараша новкъарло ен хиларах 5000 тонн мара баьцадаараш докха катагIдаьннадац тхона. ХIаьта а, баьцадаараш дIадалара укх шера тIаийца декхараш дика тIехкхоачашдергхиларах тийша да тхо. Цул совгIа, белгалдаккха доагIа, пачхьалкхента баьцадаараш дохкара пхе шера план тха совхоза хьахьегамхой дукха ха йоацаш кхоачашъяь баьннилга а. Иштта, пятилетка план 19500 тонн йолаш, хIанзале 20000 тонн совгIа баьцадаараш делхад пачхьалкхенга.

Дукха низ дIалуш кхедаь баьцадаараш, къаьстта а помидораш, дIаяла моттиг йоацаш кхоачамбоацар хIара шера нийслу аьнна ала йиш я. ХIаьта из дIадаккхара хIара шера хоадам боллаш хIама а дац е «Консервплодоовощ» объединене а, е «Горплодоовощторга» а, е кхыча организацей а кулгалхоша. Хьадечох наьха дог лекхийташ хIама да-их из.

Г. АБДУЛАЕВ,
Грозненски района «Пригородный» яхача совхоза директор.

Сиха чуэц комсаш

Наурски района «Калиновский» комсаш лелаеча совхоза къахьегамхошта эггара бехктокхаметIа йола ха хьатIаккхаьчай хIанз. Чуэца йолаьй комсаш.

— Хьувкъам сихагIа чуберзабе тхона новкъостал де баьхкача студенташа, дешархоша, боахама болхлоша низ дIаяхоачар деш къахьегача хьувкъам ма хулла сихагIа чуберзабе гIерташ, — йоах совхоза директора Гусяков Василий Степанович. — ХIаьта къаьстта овсаре болх бу Грознерча медицински училищерча студенташа.

Укх шера дика хьийнъай комсаш. Iлан 4540 тонн йолаш, совхоза къахьегамхоша декхар тIаийцад пачхьалкхена 4750 тонн комсаш дIаяла.

Совхоза болхлошта юкъе шоай декхарех дика доархIабеш къахьег комсаш машинашта тIайотташ болча тракториста У. Умарова, С. Баргишева. Хьалхарчо — 22, шоллагIчо 18 тонн комсаш тIайотт хIара дийнахьа, план 15 тонн йолаш.

Дика вIаштIехь дьвхад хьувкъам чуэцаш боахача наьха балха а салоIара а хьалаш. Масала, студенташтея дешархоштеи къахьегама лагераш кийчъяьй. СалоIаш цигача хул уж. БIайха кхача делкъийта цар балхаш деча хьабахь.

К. МАРЗИЕВ.

ХА МА ТИЛЛИЙТА

10-ча сентябре чакхдаьннад доакъар кийчдара республике хьайнадаь хинна шоллагIа месячник. Цу юкъа колхозашеи совхозашеи дикка доакъар Iалашдаьд.

Месячник долча юкъагIа республикера боахамаш 45 эзар тонн йол. 10 эзар тонн баьций хьоари гранулаши кийчъе езаш дар. Йол кийчъяра план тIехкхоачашъяьй. Месячник чакхдоалаш фермашка хьатIа а эза дIаоттайир ерригa 94,5 эзар тонн йол.

Из тайпа доакъар кийчдеш массарел а дикагIа болх баьб Веденски, Ножай-Юртовски районашкарча къахьегамхоша. Оттаьнча заданел 2—3-зза дукхагIа Iалашъяьй цар йол. Месячник чакхдоалаш цар кийчъяьр шера планагIа йоагIачох 85 процент яр.

Чусонадаь хьайбаш кхаба эшачох ах совгIа йол Iалашъяьй Ачхой-Мартановски, Грозненски, Гудермесски, Назрановски, Советски районашка.

Месячник долча хана тIабийзза болх баьзар Малгобекски, Надтеречни, Наурски, Сунженски районий боахамаша. Уххаза эшачох хIанз а ах а IалашъяьIыц йол.

Баьций витаминни хьоари гранулаши шортта хургйолаш къахьегаш да Шелковской района боахамаш. Цар хIаналехьа из тайпа доакъар 9674 тонн, вешта аьлча шера эшачох 98 процент Iалашдаьд. Республике дерриге Iалашдаьчох ах да из.

Баьций витаминни хьоар, гранулаш Iалашъелга эсала лел Урус-Мартановски, Шалински, Сунженски, Назрановски, Малгобекски районий боахамашка.

Республике 376 эзар тонн силосни масса кийчъяьй, планагIа лаьрхIачох ах. 204 эзар тонн совгIа хьайбаш Iай латтаргдолча фермашта дIатIайихьай из.

Шера эшачох ахенел совгIа силос кийчъяьй Ачхой-Мартановски, Веденски, Советски районашкарча боахамаша.

ХIанзчул тIехьагIа дукха силос Iалашъе еза Малгобекски, Надтеречни, Сунженски, Шалински районашка.

Месячник чакхдаьнна дале а, республикера дукхха боахамаш хIанз а хьнаре доакъар Iалашдеш да.

Йолча торонех, хоза латтача ханах бизза пайда а эцаш, доакъар Iалашдара балхаш кхы а сихде деза.

10 СЕНТЯБРЬ ТIАКХОАЧАШ РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ДОАКЪАР IАЛАШДАРАХ ЙОЛА СВОДКА

(План процентаьнца)

РАЙОНАШ	Йол	силос	баьцций хьоар
Ачхой-Мартановски	59	55	48
Веденски	85	67	—
Грозненски	53	28	54
Гудермесски	63	35	41
Малгобекски	29	12	59
Надтеречни	44	27	52
Назрановски	54	48	26
Наурски	33	30	72
Ножай-Юртовски	85	37	80
Советски	35	69	73
Сунженски	41	25	23
Урус-Мартановски	49	50	24
Шалински	74	18	46
Шелковской	43	37	88
Республике гIоли	50	31	61

ЧlОАГlЪЕ ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОКИ БОКЪОНАШ ТЕЛХАЯРЦА ЛОАТТАБУ КЪОВСАМИ

Нохч-Гlалгlай областной партийни организаце актива собранера

(Дlаодоладар. Долалур 1-ча оагlо тlа).

КПСС ЦК соцам тlа белгад ма даккхара, правопорядок лораяра къаьстта бехктоххаме я чурча гlуллакхий, прокуратура, юстице органаш, судаш. Уж я советски законноста, общества хьаштий, советски гражданий бокъоний ха тlа латта езараш. Административни органаша, аьлар ю, ледара лоладу зуламаш ца хулийтилга гучадоахилга.

Ховш ма хиллара, зуламаши лоаттабеча къовсаме толам баккхар дукхагlча даьъе следственни аппарати балха боарамах, уголовни гlуллакхаш сихен дикен тахка хьерах, зуламиш даь нах гупаба-хен бехктоххаме озен харах хийша да. Халахете а, республика чурча гlуллакхий, прокуратура органаша цхьадола дешаш тlагlоллареи озабезам беши тоха, кхочам боллаш пайда оаш криминалистически lилманеи техникаеи кора кагагlдьннарех, волокита лелаеш, уголовни-процессуальни закон телхадеш, материальни права пормаех нийсо пайда ца эаш моттигаш хул.

Законности правопорядоки lалашъе декхарийла йолча административни органий системе лоархlаме моттиг кудашна кхоач. Соахна обкома бюро лиерхаlа хьежар цар балхага. Цул тlехьагlа дукхача халкъа судий болх дикна тоабелар. Цхьабакъда, хlано моттигаш я судаша волокитех бюрократими лелаеш, дешаш тlагlоллара къестадеш судаш нийса ца син.

Парте Централъни Комитета соцам тlа чlоагlа лоархlам бу бокъонаш лораеча органаша социалистически законность цlенхаштта чакхдахара.

Парте обкомо даим терко ю цу деша. Хьагуча и боахаш цlенхаштта бехктоккаме уз нахица гlона гlуллакхаш леладераш, законо дlадехараш телхадераш. Парте горкомаши райкомаши декхарийла я бокъонаш лораеча органий болхлошта социалистически законоста тlера бувргбоацаш кхетам бала.

Бокъонаш телхаярцаи зуламаш дарцеи лоаттабеча къовсаме хайра толам боаккхалургбац белгалдаьккхар собране, цу гlуллакхе юкъе къахьегама коллективашеи ерригача общественностои хьинаре дакъа ца лоацe. Республике вlашагlъеллай 35,5 эзар дружинник юкъе воагlа эзар тарга шоай лоlаме йола халкъа дружина. Цхьабакъда, правопорядок лораеча общественносто дакъа лацарeн цу лоархlамеча гlуллакха партийни комитеташ, советски органаша кулгалдарен боарам КПСС ЦК дlадехаршка хьежна бац. Цхьайолча парте горкомаши райкомаши бокъонаш лораеча самодеятельни организацей балхага хьежна, нийса ма-ра уш дешаш бюро дувцаш, Грозненски, Назрановски, Юртовски, Советски, Наурски районашка цхьан шерен ах шераш уж дешаш шаза дийна а дац.

Анализо хьо ма хьохьара, дукхача негативни гlуллакхийн бахьан дlа тlехдохаш кхоьтр бохабу малар мелар. Мелича нака общественни лачхальалкхенна хьалхара бехктохаш бинер антиобщественни гlуллакхаш леладу. Маларш мелар бихьанце прогулаш ю, къахьегама дисциплина телхаш.

Маларш меларца хlанз а боаттlача бесса къовсам лоаттабац вайцига. Дукхача партийни, советски, административни органаша кхетадац из проблема нра латташ хилар. КПСС ЦК соцам тlа могадьд маларш меларца лоаттабу къовсам чlоагlбара хьаъехьа хьалхагlа тlаайдаь КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцамаш кхоачашдергда хьожилга а цун результаташ партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешка дувцилга а.

Антиобщественни гlуллакхаш леладара кхьдола бахьан да тунеядство. Укх шера уголовни бехктоккаме озача беррагача нахах 35 процент бараш цхьаццахьа а балха боацаш хиннаб. Из ништа дале а, чурча гlуллакхий органашеи халкъа депутатий Советашеи по лелабу тунеядствоца лоаттабу къовсам. Из болх геттара ледара лел Ачхой-Мартановски, Сунженски, Шалински, Назрановски а кхыча а районашка. Шабашничествоца къовсам лоаттабац. «Шабашникех» дукхагlа бараша шоаш балача колхозашцарен совхозашцарен къахьегама бувзамаш хоададьд. Хlаьта а цар доагlачул совнагlа лаьтта, хьийбаш леладу, хьаьнала болх беш бахача наха санна даьгlенех, цонех кхьдолча хlамаех пайда ийбу.

Вай парте, цул Централъни Комитето къоначa ноахала даим йоахха ю, кагирхошта коммунистически кхетам балара lалаьмате чlоагlа лоархlам бу. Кхуваш боагlарашка антиобщественни гlуллакхаш ца леладайтара тlабиргабаь белгала болх бу республика партийни, советски, административни органаша, общественни организацеша. Цхьабакъда, дlадехарашка хьежна лелабац из. Кхуваш боагlараша бокъонаш телхаелга эгара хьалха дувзадешна да дезалаша берешта кхетам луча цlенхаштта кхоачамбоацараш хиларца. Духовни айпе бола кхуваш боагlараш, массаза лаар сенна, хул бажача а балха тlа а тоам боаца гlуллакхаш леладу дал нанси долча дезалашкара.

Кхуваш боагlараша бокъонаш телхалра кlезига лоархlам боацаш гlуллакх да салоlнага лерттlа вlаштlехьа ца даккхар, всеобучах дола закон кхоачаш ца деш дукхагlча моттигаш хилар.

Профилактически учете латтача кхуваш боагlарашта боагllаш бола болх бац комсомольски организацеши физкультурни обществаши. Дукха кхоачамбоацараш да халкъа депутатий Советий исполкомашка вlашагlъехкача кхуваш боагlарий дешаша йолча комиссей балха юкъе.

Массанена хови да социалистически доалахье дерригаца халкъа рузкъа доладу. Социалистически доалахье лорадан укх тlехьарчу хана республика дукха хlама даьа. Бакъда, промышленноста, транспорта бувзама, торговле дукхахь предприятешь, колхозашeи совхозашeи моттигаш хул ... Ножай-Юртовски района цхьа колхозе укх шера хlаьаддан 500 хьайба, хlаьта Надтеречни района «Кругловский» совхозе — 311. Цу тайпара факташ гучаьннай Веденски, Сунженски районашка.

Пачхьалкхена колхозно-кооперативни доалахье лечкъае торо хулийт учет во делар, товарно-материальни рузкъа во лорадер бахьанце.

Шийла теркам тlаозеш ба дукхача районашка ерригаш а хlана яц аьна. Бола лечкъораши недостачаши хиннa моттигаш халкъа тlахьожама, финансай, чурча гlуллакхий, прокуратуран ведомствайн республикански органаша еза проверкаша хьагучайоахаш хилар. Хlаьта моттигерш lаьдалаша, сендухьа да а хац, теркалдац, цкъаза царна шоашта бlаргагучча халкъа рузкъа лечкъадеш хилар. Парте райкомаши горкомаши хиддаиза бlарг лоцкаш хила еза социалистически доалахье шийн метте лоаттаяра дешашка, боахамий кулгалхошкара, халкъа депутатий Советий исполномашкара, административни органашкара лира хьадеха деза халкъа рузкъа ца лечкъадайтара, тlера ца дахаре, ца доадайтара беш бола болх лерттlа лелабелга.

Докладчика дlахо йоах, республике бахача нахах цхьадолча дакъа юкъе цирача ламах юхедиса во гlуллакхаш а леладеш, царца дувзадешна дукхаа антиобщественни уголовни зуламаш леладеш хилар, шийна йоахаар духьа йоl йодаир, арахара тlабаьхкача интеллигентаица бlехагlа дола хулитански гlуллакхаш леладар, кlезига доацаш националистически кхаре а леладеш кхыдараша. Моттигашка бехача цхьаболча нахата бокъо йоацаш леладеш, дукхача хьале зуламеча гlуллакхашта пайда а эаш, доала гера да. Зуламашца къовсам лоаттабелга тоьал халача хьал тlа оттаду наха юкъерча озабезамаша, гаргалонашта тlагlоллареча тайпай бувзамаша.

КПСС Централъни Комитето правопорядок лораелга дlахо тодараш антиобщественни гlуллакхашца лоаттабу къовсам чlоагlбарал хьалхашка оттадаь декхараш толоме кхоачашделга юкъерчал доаццаш цу лоархlамеча пачхьалкхен гlуллакха КПСС горкомийн райкомийн, горрайисполкомий оагlонгахьара деча кулгала боарамах тийша да. КПСС Централъни Комитето дlадех бокъонаш лораеча органашта деш дола партийни кулгал тоаделга, цар гlуллакхашта лоаттабу тlахьожам чlоагlбелга.

Бокъонаш лораеча органий болхлошта эшаш дола къахьегама хьалаш хилийтара уйла дукхагlа тlаахийта, общественностацара цар бувзамаш чlоагlдарга даим хьежа еза партийни комитеташ, горрайисполкомаш.

КПСС Централъни Комитето дlадехарашка хьежжа общественни порядок дlахо чlоагlъяра даькъера партийни, советски, комсомольски, профсоюзни организацей, боахамен административни органийн декхараш городскиген районашен партийни ... собранешна, ерригча организацешна, министерствай ведомствай коллегешна дувцина дарг дац.

Доклада тlе тlеттадьна дешна цхьаьнакха а ... Шойн ... секретара Н. И. Семенова, КПСС Шалински района хьалхара секретара У. А. Исмаилова, ВЛКСМ обкома хьалхара секретара Г. Х. Эльмурзаева, «Оргтехника» объединене парткома секретари В. А. Бритикова шоай черттера уйла тlаяхийтар республикe правопорядоки социалистически законности чlоагlъярца комплексни план лелабанза, партийни, советски боахама, комсомольски организацешея бокъонаш лораеча органашеи шоай гlуллакхаш цхьоагlонца чакхдаханза дарг ца хилар. Цига дийцар, дукхача партийни комитеташа, халкъа депутатий Советий исполкомаша машар бу къахьегама коллективашки кхетамапрофилактически болх тесса лелабеш хиларца, бокъонаш лораеча органашта хlара денна кулгалделга lалашдац, царгара доагlар дикa хьадехац, яхаш.

Самокритика еш дар республика прокурора А. И. Ростова, чурча гlуллакхий министра Л. А. Шуть, чурча гlуллакхий Малгобекски городской отдела начальника А. С. Даурбекова даь къамаьлаш. Цар кулгалдеча организацей балха тlа кхоачамбоацараш хилар. Белгаладьча, зуламаш сиха хьагуча ца доахаш хилар, общественностаяра бувзам мела хилар, цхьадола дешаш гlоттa ца деш бахьан доацаш дуташ хилар, следстви тlехьайоахаш хилар бакъ а даь — цар цу цхьан хамий норта бола предложенеш елар социалистически доалахье лорадара, социалистически законность чlоагlъяра даькъе милице, суда, прокуратура хьинар айдараи лоархlам лакхбаран.

Сунженски халкъа суда председателa П. С. Модебадзес дийцар кхуваш боагlараша беш бола кхетама болх тоабанза тlехдовхаш къаранъаш меларца лоаттабу къовсам чlоагlбанза барг ца хиларах. Грозненски оаслин объединене генеральни директора заместителa И. С. Назарова дийцар Ленински района общественни порядок лораяра № 3 йолча опорни пункта совета балха опыт.

Партийни актива собране тlаийцача резолюце тlа белгалдоаккх, бокъонаш лораеча органий балха боарам, зуламаш ца хилийтара, юхатохара, хьагучадахара беча балха тlара кхоачамбоацараш дlадахар духьа, айбанза барг ца хилар. Общественностацара органий бувзамаш хаддаиза шерден эргадоахаш тоаден деза. Хьинарегlа пайда эца беза болхлой собранеех, юртий сходех, профилактика советех, халкъа дружинех, новкъостий судех, общественни воздействе кхыча формаех. Социалистически доалахье лечкъаераштa, спекулянташта, воlа болча хулиганашта, кхаьаш ийдераштa сатохаргдоаца хьал оттаде деза. Уйла дукхагlа тlаахийта еза кхеиза болча бокъонаш телхаеранца беча балха, укх гарсарча хана кхуваш боагlараштa юкъе хула антиобщественни гlуллакхаш кlезиглургдола хlама де деза.

Бокъонаш лораеча органий балха лоаттабу тlахьожам чlоагlбанза, милице, суда, прокуратура болхлоша шоай балха декхар даккха хlама доацаш кхоачашдергдолаш, политически чlоагlа фо хургболаш, законность цlенлаштта кхоачашдергдолаш царна кхетам балийна ярьлц партийни комитеташ халкъа депутатий Советаш.

Партийни актива собране хьакхайндир, хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара, общественни порядок лораяран бокъонаш телхаярна лоаттабу къовсам чlоагlбаран беш бола болх дикка тоабара республика коммунисташа шоай деррига ницкъ тlадохийтаргдолах дое тайша уйлар.

Массаза а — яхье хьалха латташ

Иттлагlча пятилетка задани В. И. Ленин ваь 110 шу дузача дезга кхоачашъяра доккхий декхараш тlаийцад Аргунски «Пищемаш» заводерча дукхача бригадаша. Уж толамца кхоачашдара яьржача социалистически яхь хаддаза хьалха латташ хьайоагlарех я Алиев Сайд-Хьасана кулгалдеча резчикий бригада. Цхьакха смена дlаяхийташ цо шийн норма 130 — 140 процент кхоачаш ца еш. Бригадерча болхлоша хьа мел еш йола продукци дикеи тlехдикеи мара хилац. Цудухьа ОТК болхлой тlахьежам боанаш дlайохийт из. Шийн балхах lалаьмате дика кхеташи хьаьча продукцеша юкъе цхьакха тайпа сахкат да нийсдолийташи ва резчик, коммунистически къахьегама ударник Ибрагимов lабдулла, кхьибараш.

Шоай декхараш даим тlехкхоачашдеш йола яхь а итташ бригадаш я заводе. Цар беттагара беттега дикагlа хулийт завода коллектива производственни хьокхамаш. Дерригача технико-экономически хьокхамий бархl бетта план дикка тlехкхоачашъяьй цо. Пачхьалкхен планал совгlа маьхала лькхай 155 эзар сома маьха товарни продукци, из хул соахка бархl бетта маьхала яькначул 8,7 процент дукхагlа. Налови продукци арахецара бархl бетта задани 101 процент кхоачаш а еш, планал совгlа арахийнай 66 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци, соахка цу юкъа арахийцачул 7,8 процент дукхагlа кийчъяьй из.

Къахьегама овсарле лакхъера задани тlехкхоачаш а еш, соахкарчул 7 процент лакхъяьй из. Планал совгlа арахийцача продукцех дукхагlьяр из лакхъяра чотах кийчъяь я.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара аьттехьа) бригадир С.-Хь. Алиев резчик l. Ибрагимов кийчъеча продукцега хьожаш ба.

И. ЭЛИЕВА сурт.

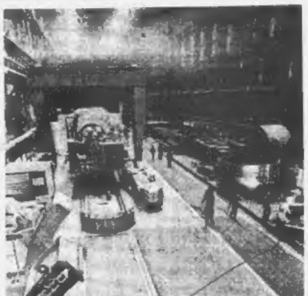

Ростовски область. Сиха кьалъеш латт «Атоммаш». Гlишлонхойн эксплуатационни коллективо гозаме кхоачашдеш я тlаийца декхараш. Царех керттера дарех цаl да 1 миллион киловатт ница бола реактораш арахецаш бола комплекс болх бе долаялийтар. «Атоммаш» болх беш а хьалхеш а я Производственни объединене керттера корпуса ... латт технологически оборудовани.

Шу доладелча деза шаьхала лакха продукци 8 миллион сомаца гlортташ дукха я. Из планагlа лаьрхlа хиннача дукхагlа хул.

СУРТА ТlА: парогенераторий цехе кийчъе йолаьй атомни реактора курейолча корпуса лаьрхlа деталеш.

Е. НЕДЕРИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Партоpганизацешка — отчетни хоржамаш

Бlубенна къахьег

Малгобекски бурув тохара балкий управлене № 1 йолча районни инженерно-технологически служба отчетно хоржама партийни собране чlоагlа теркам тlабохийташ дийцар отчетни юкъагlа цехови партийни организаце КПСС XXV съезда, КПСС ЦК Пленумий решенеши соцамаш кхоачашдара даькъе даьча балхех дола дош.

Цехови партийни организаце секретара В. Б. Бекова доклада тlа керттерча даьъе дийцараш экономика дешаш дар. Белгалдаьккхар, бурув тохара бархl бетта план управлене коллективо 18 августе 104,9 процент кхоачашъяр. Цхьоалагlча районни инженерно-технологически служба коллективо ворхl бетта план 109 процент кхоачашъяьй, заданегlа 8859 метр бурув тоха дезаш хиннача техар 9658 метр бурув.

РИТС 1 № 918, № 923 йола цlи скважина туха кlалхарча юрсия тlоанашкара межкдаьтта даккхара бурув тохаш я. Цеховой партийни организаце, партийни бюрое хаддаза йоахо яьй цу коллективашта мел эша хьалаш lалашдара, хlана аьлча, дукхача даькъе царех тийша да Магlалбика экономика дегlайоалаяр. И. А. Атарщиков керте латтача № 918 йолча буровой коллективо социалистически декхараш тlаийцадар укх шера ворхl бетта 513 метр бурув тоха, уж декхараш тlехкхоачаш а деш 564 метр бурув техар цо, ворхl бетта план 109,9 процент кхоачашйир.

Иттлагlча пятилетка диъ-лагlча шера хьинаре къахьегаш я № 923 йолча буровой коллектива а (начальник С. Ш. Абубакаров, партгрупорг А. И. Коповенко). Ворхl бетта тlаийцача социалистически декхарех тоха дезаш хиннар 1230 метр бурув мара доацача цо техар 1410 метр. Цу шин коллективо бурув детт «БУ-200» яхача керда установкаша. Керда техника кароерзалра тlаийца декхараш а тlехкхоачашду цар.

РИТС-1 партийни организаце дукха болх баьб социалистически яхь шерагlа йоаржаяйтара тlехьа. «Тlехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчаний инициативагlа хьинаре къахьегийтара. В. И. Ленин ваь 110 шу дузача деззга пятилетка задани кхоачашъяра а чlоагlа къовсам лоаттабу буровой коллективаша. № 19 йолча буровой коллективо (начальник А. Э. Галаев, партгрупорт Н. А. Бычков), Н. Е. Рубашенко, партгрупорга Н. А. Шаповала кулгалдеча буровой коллективаша рапорт дала ерхl укх шера 7 октябре даь шера план кхоачашъярах.

Дlахо В. Б. Бекова белгалдаьккхар партийни организаце балха тlа хlанз а тlакъа кхоачамбоацараш къаьстадаьза дола дешаш хилар. Чоалханетlа дийрзад сквакина бурув тохар, кхоачамболлаш бац опытни специалисташ, йоаттlача тайпара терко яц кхерамзлен техника, цхьайола моттигаш нийсъенай къахьегама дисциплина телхаеш.

Докладах лаьца-кренешка къамаьлаш даьча РИТС-1 начальника А. Ю. Саутиева, РТ-1 бурувдеттачо Н. А. Шаповала, № 918 йолча буровой бурувдеттачо П. Черникова, пенсионера В. М. Тюникова, № 923 йолча буровой лаборанта-коллектора А. И. Коповенко, бурув тохара балкий управлене начальника С. А. Темирзева, кхыгар белгалдаьккхар общественни организацешта кулгалдара белха тlа, организационно-партийни политико-кхетамея балха тlа партийни бюрое беча балха юкъе цlенхаштара кхоачамбоацараш хилар. Цар белгалдаьккхар нхье яьнача коллективаша шоай декхараш мишта кхоачашду каст-каста хьежа дезилeв, къаьст-къаьстача болхлошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржае езилга, дикагlйола опыт шерагlа йоаржае езилга.

Партийни собране тlаийцача соцам тlа белгалдаьлар РИТС-1 цеховой партийни организаце болх дlахо а тоабара де дезараш, къаьстта чlоагlа терко еш дийцар «Идеологически, политико-кхетама болх дlахо тоабара» КПСС ЦК, «Планировани тоалрея боахама механизмаца производства эффективности балха дикали лакхъяра воздействи лреи хьакъехьара» КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцамаш пачхьалкхен планаши тlаийца социалистически декхараши хана хьалха кхоачашдар, ... хьурмат дарах тlехьа лоаттабу къовсам дlахо шерабар, оборудованех бизза пайда эцар, болхлой квалификаци лакхъяр. Собране решене тlа ииттa белгалдаьккхар РИТС-1 коллективо партийни дисциплина чlоагlъяра дукха болх бе безилга, тlадидла гlуллакх кхоачашдайтара коммунисташкара дукхагlа хьадеха дезилга, дикалта дилавча партийни организаце состав тоае езилга.

Л. ШЕСТОПАЛОВА.
КПСС Малгобекски горкома оргтодела инструктор.

ДИЗЗА ДАКЪА ЛОАЦ

Укх деношка сихбенна хьажкlаш чуэцаш боахк тха «Атагинский» совхоза механизатораш. 100 эзар тони хьажкlаш пачхьалкхенна дlачулургйолаш вай республикерча къахьегамхоша тlаийца декхар кхоачашдар духьа иллтийна лаьрхlа дlайийнача 700 гектара тlара а силоса лаьрхlа дlайийнача 400 гектара тlара а, ишта аьлча, 1100 гектара тlара хьажкlаш чуэца дита да тхо. Хlанзале а чуийцай 200 гектара тlара хьажкlаш. План 35 центнер йолаш, хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача хьайолараш 50 центнер а.

Хьалхе а дика кийчъь хилларах ца соцаш болх бу комбайнаша тележкаш тlехьа лелача трактораша, автомобилаша. Яхье а баьнна къахьегаш ба комбайнераш. Темиров Хьасана диъ дийнахьа баьча балхах план 13 гектар йолаш, 26 гектара тlара хьажкlаш чуийцай 198 тонн а йоаккхош. Из санна хьинаре болх беш ва Дараев Муса а. Цо 22 гектара тlара 167 тонн яькхай.

Цхьан минута шоай бехкагlа комбайнаш ца социйташ хьажкlаш тоне хьатlаккхухь трактористаша. Дика болх беш ба С. Сапарбиеви М. Шаптукаеви. Цар хlаране 160 тонн хьажкlаш тlаэзай.

Шоллагlа хьункъам чуцар дика дlадода.

А. КАЛИНКИН,
«Атагинский» совхоза директор.

Чlоагlа кьердаш я атомо билаш лелераш «Коммунар» яхача запорожски завода лехковой машинаш. 1980 шера микролитражкаш арахеца а йолаль дукхха къахьийгаш предприяте коллективо «Запорожцаш» динагlа хилийтаран, дукън рыне уж лоарlаш хилийтаран. Цхьа модель дlаялха цуьна метта керда яр, динагlар, тешамегlа яр хьаьтт. «ЗАЗ-968М» кха тlехьара модель водитела а пассажира а дукхагlа паргlатоаш болаш я.

СУРТА ТlА: завода юара «Запорожцаш».

А. КРАСОВСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯХЬ КХЕТАМЦА ВlАШТlЕХЬЪЯККХА

Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода коллективо дерригача технико-экономически хьокхамий бархl бетта план а дикка тlехкхоачашъяьй. Валови продукци арахецара баттахьалхен план 104,5 процент кхоачаш а еш, планагlа лаьрхlачул совгlа арахийнай 225 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци, цу даькъе 82 эзар сома маьха гаражни оборудовани а хецаш. Планал совгlа мел кийчъь продукци ... кхачалцы хьа долаш бола къона болхлой. Къонабараш та юкъе яьржача яхье дахьача толамий хlара бетта итогаш ю. Цар хьокхамаш дувцача хана ларде луш бlарчача бетта нормаш кхоачаши тlехкхоачаши яр, цкъа дlаелча юха ца ерзаеш ОТК гlолла продукци чакхйоалаш хилар, оборудовани болх беш йола моттига тlехдикача хьала тlа хилар, кхерамзален техника бокъонаш толхаь моттиг ца нийсъялийтар, общественни балха гlа хьинаре ... хьош. 30 сом преми хьокхаш.

Цу яхье дакъа лоацаш волча предприятерча бlаь гаргга аьлча комсомольцах кхаккха а вай сменни нормаш кхоачаш ца еш, тlехьавусаш. Уж тlачlоагlбаьб балха тlа ца ца йоалараштa кхаццца йолча хана сменни нормаш кхоачаш ца еш болча къонахa болхлошта.

Пятилетка задани В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга кхоачашъяра доккхий декхараш тlа а нийца шоаш дела дош дизза кхоачашдеш ... комсомольцаша ... нийце юкъе ... кагирхоша а ... юкъе яхь йоаржаяра. Цуьна кулгалдара бола балха тlа цlенхаштта кхоачамбоацараш нийсдалал. Лакхе белгалбаьккхача цхьан боламах мара яхь лелаш укхаза кагирхошта юкъе. «Пятилетка — диъ шерах», «Ухе шера план — В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга», «Тlехьабусараш боацаш бе болх» яхача боламех къахьега а яхь лелаe а болабеннабац комсомольцаши кагирхойи. Шоаш укх шера тlаийца декхараш кхоачашдара яхье баьнараша даьхача толамий итогаш къаьст-къаьстача цехашка мара заводе йовзаш а еш а яц.

Завода комсомола комитета секретара ийна а бола ... рашта юкъе ишта кlезига кагирхой хилар. Цун керттера бахьан да Спесивцев Александр керте латтача ВЛКСМ комитета комсомольцашта кагирхоштен юкъе яхь йоаржаяра цуьна кулгалдара болча балха тlа цlенхаштта кхоачамбоацараш нийсдалал.

... хьош шоай новкъосташта хьохкам телаш болча кагирхошта, комсомольцашта коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи ялийтара дала дош уттадац комсомола комитето профсоюза завкоме. Яхье хьалха латташ бараш боазийтара йола гойтара агитаци вlалла йоацаш я. Яхье коталонаш йоахача къонабарашта хьежаяра цlе вымпелаш а йоацаш я.

Хlана нийсду завода комсомольски организаце балха тlа уж санна дола кхоачамбоацараш аьна, шийта даьча хаттара жоп а луш комсомола комитета секретара Спесивцев Александра аьлар: «Со укхаза балха вола цхьа шу мара дац, дlахо болх тоабара де дезараш белгалдоахаш я ВЛКСМ комитет». Цох бехказа валац из, хlана аьлча ... дукхагlча ... комсомола комитета ... юкъе ... кагирхоша ... ... баьнна хулар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ПРАВОПОРЯДОК ЛОРАЯРА БОЛХ ТОАБАРЕН БОКЪОНАШ ТЕЛХАЯРЦА ЛОАТТАБУ КЪОВСАМ ЧlОАГlБАРЕН ХЬАКЪЕХЬА

(Дlахьедар. Долалур 1-ча оагlо тlа).

даха. Корта боху маларан мелара дукхалара пропаганда чlоагlагlа е, из дукхагlа дог тешадеши иза болаши кийта.

Кхенза бараштa юкъе дешара заведенешка, къахьегама коллективашка, бахача моттигашка бокъонаш ца телхайтара беш бола болх вагабоахаш тоабе. Кхуьш боагlарех хlарапеца къаьст-къаьста беш бола болх тоабе. Хьехамчал, шефство шерагlа дегlакхувла. Кхенза бараща беш бола кхетама болх тоабаран царга бокъонаш ца телхайтаран тlаерзаяь мероприятеш кхы тlа а кийчйойла советски, профсоюзни, комсомольски, спортивни организацеша, культура учреждениеша, просвещенен профессионально-технически образованен органаша, творчески союзаша а бокъонаш лораеча органаша а.

Социалистически доалахьенна тlамхувдарца лоаттабу къовсам чlоагlбе. Массе метте лира порядок оттайойла материальни рузкъан учет лелаечен из лорадечен, овлантара дена дlайоахийла доал доацаш, хьурмат доацаш, приписка еш, лечкъораш хьайлакхухьаш йола моттигаш. Къаьстта уйла тlайохийтийла юрта боахаме, транспорте, гlишлош хьалъеча лечкъораш дарца лоаттабу къовсам чlоагlбара. Контрольно-ревизионни аппарата гlулакхаш тоадолла. Милице БХСС служба чlоагlйойла. Социалистически доалахье лораяра хьакъехьара законаш кхоачашдаря лоаттабу прокурорски тlахьожам ирагlен принципиальнегlен хулийталойла.

Тунеядстванцеи спекулянцеи лоаттабу къовсам чlоагlбе. Общественна пайдана къахьега ца тугаш бола вах шоай хаинахьа хьагучабехилта lалашде. Уж балха бахийтаргболем коллективашка дlачlоагlболийтаргболен гlулакх де хьажа. Цхьакхза дехка вакъахьега ца тугаш болча наха воздействи ира закона тlа оттадаь гlулакхаш чакхдаха.

Бокъонаш ца телхайтара чакхдоахача гlулакхий керттера лостам а хиина дlаотта деза къахьегама коллективашкен нах бахача моттигашкен беш бола из болх чlоагlбелга. «Идеологически, политико-кхетама болх дlахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцамца хьалхе я лелаеш, дикка тоадаца дардац хlара коллективе, бахача наьха массе тайпарча группашта, къаьстта а кагирхоштен кхуьш боагlараштен идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам лулта. Халкъа рузкъа лечкъадераш, чlоагlагlа бола хулиганаш, кхааш ийдераш лоаргбоаца хьал оттаде.

Правопорядок чlоагlъяра гlулакха лакхбе боагlа предприятешкарча болхлой собранеи, бокъонаш ца телхайтарча совет, юрташкарча сходий, общественни влияние кхыча формай лоархlам. Социалистически яхьа итогаш еча хана дисциплинан кхетам балара балхен хьал теркалде.

Предприятей, гlишлоний, учреждений кулгалхой, партийни, комсомольски организацей секретарий, профсоюзий комитетий председателий, цехий, сменай, участкай начальникий, бригадирий уйла тlаерзаяьй царех хlаравар дисциплинан правопорядкан хьала хьалхара бехктокхаме балара, коллективай къаьстъкъаьстара членаша общественна дукхалара гlулакхаш леладаьча фактай хьакъехьа хиина хоами хабари ший хвинахьен ярей теркалдара. Лира жоп деха доатlа из гlулакх бе-башка ца хеташ бала баацаши барашкара.

Къахьегамхоштa правови кхетам балара беш бола болх тоабенна баргбоацаш лаьрхlах. Цу гlулаьха биззагlеа эффективанов пайда эца беза культурно - просветительни учреждениех. Бокъонаш лораеча органий, къахьегача коллективай, общественноста низаш хьинарегlа тlадерзаде деза цlен дезалашта юкъен бытовой гlулакхашкен дувла массе тайпара довнаш ца хилийтара. Цу хана эшшача тайпара сабар а терко а хургйолаш. Декхар оттадаьд школашка, профессионально-технически училищашка, дешара кхыча заведенешка, партийни дешара, экономически образоване, комсомольски политически просвещене системе советски законодательства лардаш lомаелга оргадоахаш тоаде. Единни политденош чакхдоалача хана правови темах лаьца къамаьлаш делга оттаде. Дисциплиненн общественни порядоки телхаераща беш бола бокъонаш хьетара болх чlоагlбе. Кхетам балара гlулакха судебии процессий лоархlам лакхбе, предприятешка, гlишлонашка, колхозашкен совхозашкен дlа а ухаш уж елга вlаштlехьдаккха.

Партийни, советски, бокъонаш лораеча органаштен общественни организацештен тlадиллад, шоай лоlамеча халкъа дружинай, новкъостий судий, порядок лораеча общественни пунктий, общественни самодеятельноста кхыча органий гlулакхаш дlахо тоадара тlадерзадаь практически гlулакхаш кийтделгeн чакхдоахилгeн. Нах бахача моттигашкен предприятешкен тlехдика порядок lалашъяра къахьегамхоштa тела инициатива хьаллацен дегlаихувлен. Бокъонаш телхаярца лоаттабеча къовсаме общественноcто дакъа лацара дика опыт вlашагlтохен хьалзацен. Гражданаша телача предложенеш критически замечанеш геттара дика терко елгeн уж лоархlилгeн lалашде. Зуламашца лоаттабу къовсам чlоагlбара тlаерзаяь мероприятеш кийчъечен чакхйоахачен хана массе оагlорахьара уж юкъенхахьа. Цу дешаех лаьца партийни, советски, бокъонаш лораеча органий бехктокхамеча болхлоша коллективашкен бахача моттигашкен, кепайоазон тlа, радио чуй телевиденен гlолла каст-каста къамаьлаш дергдола гlулакх вlаштlехьдаккха.

ВЦСПС, профсоюзий Центральни Комитеташта, республикански, краевой, областной советашта могадаьд бокъонаш телха ца яйтара даькъера профсоюзни организацей лоархlам чlоагlбара чакхъяхa кхы тlа а мероприятеш кийчъелга. Наха кхетам балара, дисциплина телхаярца, прогулаш ца лоаттабу къовсам чlоагlбара, материальни рузкъах хьурмат деш пайда эцара лоархlаме средство хиларах тарра социалистически яхьах хьинарегlа пайда эцилга. Къахьегамхоша салоlилгeн мукъа ха сакъердаме дlахьоилгeн дикна дикагlа вlаштlехьдаккхара де дезар делга.

ВЛКСМ ЦК, союзни республикай ЛКСМ ЦК-ш, комсомола комитеташ декхарийла я бокъонаш телхаярца лоаттабеча къовсаме комсомольски организацей лоархlам айбе, кагирхоштен кхуьш боагlараштен юкъе антиобщественни гlулакхаш хилара бахьанаш дашха, уж дlадахара тlадерзадаь хьадlа гlулакхаш чакхдаха, хlара комсомольцо правопорядок чlоагlъеча хьинаре дакъа лоацилга lалашде.

СССР халкъа тlахьожама Комитетан моттигашкарча цуй органаштен тlадиллад пачхьалкхен дисциплинеи социалистически доалахье лорярах дола законаш телхадарца лоаттабу къовсам чlоагlбелга, пачхьалкхе lехавеш долча гlулакхий овлаш ховдам боллаш тедилга, лечкъораш, кхааш ийдар, доал ца хилар, тайп-тайпара зенне гlулакхаш хьахулийташ дола бахьанаш дlадоахилга тlагlертта вlаштlехьдаккха.

Газетий журналий редакцешта, СССР Гостелерадио, СССР Госкино, СССР Госкомиздата, «Знание» яхача Ерригсоюзни общества правленена могадаьд бокъонаш телхаярца, малар тlехдаларца, тунеядстванца, шийна совнагlа рузкъа lоаде гlертарца къовсам лоаттабара дешаш дувцилга тоаде, цу гlулакхий антиобщественни маlан хьаьдаи дог тешадеши хьагучадаха. Правопорядок лораеча юкъе къахьегама коллективаштен общественностон дакъа лацара дика опыт, бокъонаш лораеча органий болхлоша пачхьалкхен хьашташи граждани бокъонаши зуламе дагахьа тlамхувдарах лораяра шоай са ца кходеш хьета къа хаддаза хьахьувкха.

СССР Прокуратурана, СССР МВД-на, СССР Минюстана, СССР Лакхехьарча суда тlадиллад шоай а шоаштa карарча органий а гlулакхаш дикагlа вlаштlехьдоахилга, цу ларда тlа бокъонаш телхаярца лоаттабеча къовсама практика массе оагlорахьара lомаяр, советски законодательства нормаш юкъекхувлача хилакlа аргйоаца цхьан тайпара кеп оттаяр lалашделга.

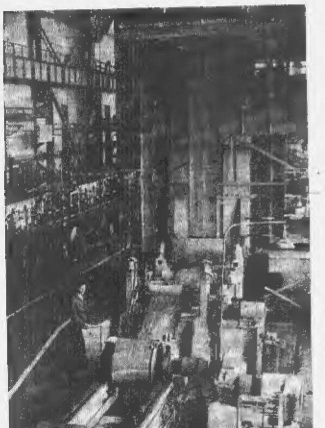

Челябински область. Мехкара дукха предприятеш хlина болх беш я Волжски автозаводе кийч а яь балха юкъе йоалаьча производствана управлени очен на вlаштlехьйоаккхачен системагlа. Цу системагlа, бакъа балхага хьежжа, кулгалхой бехктокхам лакхбу.

lаьржача металлурге эгара хьалха «вазовски» системагlа болх бе йолаеннай Ашински металлургически завода коллектив.

1979 шера предприятешмахьоакханаш тоаленнаш. 20 процент гаргга йола продукци пачхьалкхен дикала Знак йолаш арахеп. 100 процент в тlех дика а кхоачашду потребителий зезаш. тадкъа эша товараш дукхагlа арахец.

Заводе балха юкъе йоалаю технически прогресса планашка хьежжа керда оборудоване, хьалъеш латт социально - культурни гlулакхашта лаьрхlа объекташ.

Караерзаеш я трансформатораш хьаяра эша электротехнически болатах деча болата иззлинионни лента кергда агрегат (сурта тlа). Цу тайпарча лента торо хулийт электроэнерги кхое. Мехка эгара хьалхара из агрегат хьаяй заводе цоюй низаяа заводской инженерий проектагlа.

Б. КЛИПИННЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

Дукха да болх тоабеш де дезараш

«Идеологически, политико-кхетама болх дlахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцамо кердеи бокхача бехктокхамеи декхараш оттаду халкъа депутатий Совета, цар кулгалдеча культура учреждениешта, школашта, кхыйолча наха юкъе кхетама болх лелабеча организацешта хьалхашка.

Цу декхарашта, уж тоамбе кхоачашдара наькъашта хетаь яр хlанз дахача вlаьраска дийнахьа хиина халкъа депутатий городской Совета аргlакара сесси. Доклад яьча Магlалбикерча горсовета исполкома секретара воd. Зайнпас, сессе къамаьлаш даьча депутаташа «Малгобекнефть» НГДУ парткома секретара Н. М. Морева, Г. Ахриева цlерагlча комсаш лелаеча совхоза директора С. Бухадиева, КПСС Магlалбика горкома секретара Т. З. Албогачиевас «Нитушгини» совхоза прораба М. А. Газаева. Соагlапчарча юрта Совета исполкома председатела С. М. Корнгова. Магlалбикерча бурув деттача управлене парткома секретара Ф. В. Щукина, кхыбараша наха юкъе беча политико-кхетама балха карагlдьыначун критически лоархlам а беш, керттера теркам тlабохийташ дийцар тахан цу балха вийцлучи цlенхештарча кхоачамбоацарех, уж сихагlа дlадахара де дезарех.

Парте Центральни Комитета соцам тlа кхы цlаьхка а белгалдаьккхад СССР халкъий доттагlал дlахо чlоагlдара, социалистически Даьхе дукха езара, цунах дохкхал дара, хlара къамал сий дара а цун культура лархlара а, дlанхача замах юхедисача зуламеча гlулакхашца кхы а хьинарегlа къовсам лоаттабара тарра тlа наьха идейни сазкетам чlоагlбеш беррига идеологически а политико - кхетама а болх дlабахьа безилга.

Сессе белгал ма даьккхара КПСС Нохч-Гlалгlай обкома Х пленума соцамаш кхетачаш а деш, цу керттерча лостамех районерча къахьегамхошта юкъе беш бола кхетама болх тоабеш дукха дар де вlаштlехьдаьшад районе. Цо торо енай городе а юрташка а бахача наха интернациональни, патриотически, атеистически кхетам лулта белгала тоаде. Цхьабакъда, КПСС ЦК идеологически болх дlахо тоабара хьакъехьарlа соцамо дlадехарашца хьежача дукха цlенхаштара кхоачамбоацараш да районе наха юкъе беча кхетама балха тlа. Районерча цхьайолча моттигашка хlанз а лийслу националистически а шовинистически а луламе гlулакхаш лeладеш, дына хьакъехьара советски законаш телхадеш, дlахача къьначa замах юхедиса. вай тахьарча прасела вахарца гардала йиш йоаца ешне гlулакхаш лeладеш.

— Цу тайпара моттигаш йолга вайна массанена а хоаш да, — белгалдаьккхар З. А. Албогачиевас. — Царех а уж дlададара наькъах а вай дуьц районерча лакхьарча а лохехьарча а форумашка, бакъда лаьрхlар дизза чакхдаккха вlаштlехьдалац. Идеологически болх тlатеllа хьинаре дlабахьа безараштa юкъе дукха ба из лоархlаме гlулакх тайса формана лeладераш. Тахан карагlдьыначун лоархlам а беш, беррига идейно кхетама болх тоабара де дезараш къоастадеш хоадам бе вайх хlаране — коммуниста, комсомольца, депутата, культура болхлочо, хьехархочо, идеологически балха хlара активисто даьчун, белгалдаха деза хlаране дlахо де дезараш, цlенхаштa тlахьожам оттабе беза де лаьрхlар хьарал дизза кхоачашдара. Тlаккха мара боккха гаргбац наха юкъе беш бола кхетама болх вай парте дlадеххача тайпара тоабаь кердача лагlа тlа.

Тахан районерча наха юкъе хьалхарчу дукхагlа лекцеш еш къамаьлаш ду, политинформацеш ю. Чулоацамта дюлача а дикагlа я уж, — белгалдаьккхар сесса доакъошхоша а. — Цхьабакъда, парте ЦК соцамо дlадехарех керттера де кхетама болх хlара сагага дlахоачаш хилар. Из вlаштlехьдала. Идеологически болх лела берех дукхабараш шоашта тlадилла бехктокхаме гlулакх теста формана лeладеш ба. Къаьстта жала лийт районе бахача наха юкъе цхьаьа меттала атеистически кхетам балара болх

Нах бахача моттигашка кхетама болх лелабеш я цlагlара лектореш, lилманте бокхача лоархlаме болх ба цар дlахьор. Керттерча даькъе школашкара хьехархой ба цlагlара лектореш лeладераш. Ахкен бераш мукъа ахийцача хана кхаь бетта соц цlагlарча лекторей болх. Из а цийса лархlа йиш яц.

Наха юкъе кхетама болх беча йокхха моттиг кхоач культура учреждениешка. Наха культурно салаlара царна кхетам балара дакъе юкъмоттиге латт культура учреждениеш. Клубий, библиотекай кулгалхоша цхьана, цар материальни кхоачам вlаштlехьйоаккхача, культурни болх дlаоттабеча дизза дакъа ваца декхар да предприятейи совхозийи кулгалхой, юкхьаццарча партийни, комсомольски, профсоюзни организацей.

Сессе белгалдаьккхар, культура учреждениештен боахамий коллективаштен юкъе хила боагlача тайпара буцам боацилга, дукхагlбола боахамий кулгалхой наха балха шлайаш кхоачашъелга мара наха юкъе кхетача болх белга шоай декхар ца лоархlаш, культура учреждиней, школай йоакхо ца еш хилар. Из дlахо да йиш йоацилга.

— Наха юкъе беш бола атеистически кхетам балара болх къаьстта хьинаре лелабе беза дына цlейш долча хlанашка, — белгалдаьккхар сессе къамаьлаш даьча депутатаца. — Хlаьта вай цу деша йоакхо яц. Кхыча тайпара кхето йиш йолаш дац августе бетта, вешта аьлча марший бетта, ахканарча кинотеатре бlарччача август бетта кинога хьожаш 350 сат чара ца хиннилга. Районерча керттерча культура учреждене «Октябрь» яхача культура цlагlа август бетта марха дасталча бус городерча парке электричество ца хилар.

Цар а кхыдолча а масалаш гойт наха lилмая-атеистически кхетам балара балха тlа цlенхаштара кхоачамбоацараш долга.

Сессе тlайийцача соцам тlа белгалдаьккхад халкъа депутатий Советашта, культура а сердалон а учреждений болхлоша наха юкъе беча кхетама балхацара кхоачамбоацараш дlадахара. Таханарча декхарашка хьежжа беррига идеологически болх тоабара де дезараш.

А. БАСИЕВ.

Боахама механизм чlоагlъяра тlехьа

«Тlехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчарий девизагlа шерра кхъ а йоаржаяь къахьийга «Грознефтегаз» яхача мехкдаьттагазови управлене коллектив толамца лоархlаьй пачхьалкхен планех ше тlайинача социалистически декхарех. Хаьал хьалха, 23 августе, кхоачашъяь механика дьтта, газ яьккхарех из дlаяхьийтараси бархl бетти план. Планал совгlа маькхала дааьккхад мехкдаьттахимически промышленноста мехкера бийдал лоархlаш дола 8400 тонн стабильни доаца газови бензин. Хlаьта планал совгlа маькхала яьккха товарни продукци 146 эзар сома мехка я.

Хlанз управлене болх беш 407 коммунистически къахьегама ударник ва, вешта аьлча берригнех 71 процент барш, кхо цех я коммунистически къахьегама коллектив яха цlи лелаеш.

Иттлагlча пятилетка дlадахача шерашка дукха хlама даьд керда технике технологи балха юкъейоалаяра. Масала, 1978 шера Гlойт-Корт яхача мехкдаьтта доаллача моттиге тlоайашка газ чухецa гlо деш йола 320 атмосфер давлени а йолаш йола компрессорни станци хьал а яь болх бе йолайлийтай, газ йоакъеш йола установка яьй, иштта кхыдола балхаш даьд.

Творчески дукха къахьег болхлоша, инженераша, техникаша «Бенои» яхача мехкдаьтта доаллача моттиге газы газа конденсати дlаахийтар тоадара тlехьа. Цу деррига гlулакхошка доккха дакъа лоац тlа производстве хьалхалаттараша — слесараша П. Закурдаева, В. Лущенкос, Н. Худаева, газоэлектросварщика Т. Солнышкина, производственни отдела начальника заместителa К. Кузьминас, иштта кхы дукха бараша.

КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советен «Планировани товарахи боахама механизмо производства эффективности балха дикбали айяра ю воздействи чlоагlъярах» болча соцамо коллективана хьалхашка керда декхараш оттаду болх вlаштlехьбоаккхилга цун еррига звеньяшка тоаде, производстве йолаш йолча торонех биззагlа пайда ийбе, хlара участкев балха моттигтен эффективность лакхъе.

Хlанз коллектива хьалхашка латта доккха декхар да гуйран-lан замахаь балхаш дара газови боахама объекташ кийчъяра деррига балхаш чакхдаккар, уж балхаш кхоачашдарах тийша да иттлагlча пятилетка диьлагlча шера мехкдаьттеи газа яьккхарех из дlаяхийтари, стабильни доаца газови бензин даккхара оттаь планаш ладанеши кхоачашъяр. Грозненски республика нах бахача кхыйолча моттигийи производственно бытовой эшараш газаца lалашделга.

Н. КОРНИЛОВ,
«Грознефтегаз» яхача мехкдаьттагазови управлене начальник.

Доазол дехьара

НРБ. Советски Союзо технически новкъостал а деш городе Карлове хьалъяь тракторостроительни комбинат — болгарски юртбоахама машинаш хьалъяра йола флагман. Цо арахец чархаш йола а гусенични а тракторараш. Хlанз Карловски предприяте инженераши конструктораши советски коллегашца айхха буваам лоаттабеш 100—120 говра нига бола трактораш арахеца планаш уоттаеш ба.

СУРТА ТlА: Карловерча комбината кийчача тракторий парти.

София — Пресс — ТАСС сурт.

Социалистически мехкашкара хоамаш

КУБАЯ ФОРДА НАlАРАШ

Кубински порташ шоаллагlа хьлеш санна я. Реконструкци яра дукхагlа балхаш ду Гаване — мехка хьачухкухьача товарех 60 процент чакхйоалача керттерча форда наlараншта. Реконструкци еш я иштта Сьенфуэгосе, Сантьяго-де-Кубе, Нуэвитасе, Мариеле йола гаванаш а.

Итташ доаяв мехкашца торговли лелаеча Кубана геттара чlоагlа лоархlам болаш я порташ. Хоьш ма хиллара, революци хоттаьвачул тlехьагlа дукха хlама хувцаденад. Складаши элеватораши, хи тlа болх бу кранаш хьаьй, кемашта цхьалола мовхьаш тlадетташ а lодоассадеш а деш балхашта механизаци лаьй. Бакъда из тахан тоьам болаш дац. Цудухьа 1990 шерага кхачачалца лаьрхlа порташта механизаци яра программа оттаьй специалисташа. Из кхоачашъе пачхьалкхено 400 миллион песо хьажийцад. Цу гlулакхи технически новкъостал дергда Советски Союзо а кхыча социалистически мехкаша а.

Де дезаш дукха да. Бархl километр дlоахал долаш хургья керда декаш. Складашка 17,5 миллион тонн дукхагlа мовхьаш хьачуйде вlаштlехьдаргда. Гаванерча порте хьалъергья укх тlехьарча хана технически карагlа мел даьннатчига хьежжа йола йикъ склад гигант, контейнераша хьахкухьача мовхьашта обработка яра причал, керда оборудовании оттаергья.

(АПН).

БЕНЧЕРА КОКОСАШ

Итташ эзараш сийрдамора хенаш мачташ урагlа яхай цlенача сийначa сигала. Цар боккхьамий баьццарча лоттаашта кlал lодада футбольни бургац миссел доккхий бlараш. Бенче яхача вьетнамски провинце я из шерра йовзаш йола кокосови плантацеш.

Бархl эзар гектар мара яц — кокосови пальмах ялхагlа долча даькъал кlезигагlа — американцаша бомбаш а йийтта дефолиант яха газ хийцачул тlехьагlа йиса латаш йола гаьнаш. Бенче бахка боккхий а эlамига а бараш къона гаьнаш дlайогlача дакъа лоацаш хиннаб. Ер шу чакхдоаллаш тlом болабалалехьа хиннар миссел хургья плантацеш. Бакъда, хьувинъам хlанзарчох 12 эзар гектара тlара мара чуллаш, хlаьта а 54 миллион бlар лу цар хlара шера.

Плантацеш шерьешхехь а кокосаш чакхдоаха керда предприятеш хьалъю, хьалха хинилаш юхаметтаоттаю. Кокосах даькха даьтта чlоагlа мах болаш продукт я. Цул совгlа, копрах хоза хьаж йоагlе сапа ду. Иштта, дика йовзаш я кокосови хьаьсех яь ремесленни изделеш а. Масала, Бенче даь кlувсаш дукхача мехкашка дlаухийт.

А. ЗЮЗИН,
АПН соб. корр.

БОЛХЛОЙ ДУКХАГlА ХИЛАРА ДИНАМИКА

Производственно-технически училищаши техникумаши йисте а яьха 200 гаргга профессе йола 200 эзар совгlа сат тlакхийттав ГДР болхлой классана. Сентябрь бетта профтехобразоване школашка — республике цхьа эзар я уж — 240 эзар гаргга итт класс йистелькха кагирхой деша болалургбе. Кагирхошта вахара никъ лаха новкъостал деш я профессиональни ориентаце 215 центр.

ГДР керттера лостам ба металлургически а цул совгlа сихха дегlаухача гlишлошъеча промышленноста а эша квалифицированни кадраш кийчъелга.

(АПН).

«КХОАЛАГlА СЕМЕСТР»: ХЬАЛХАРА ИТОГАШ

Германски Демократически Республикера студенташ укх аьхки гlишлош хьалъеча дукхача моттигашка бlаргабайнаб соца.

Берлине, масала, шоай «кхоалагlа семестр» чакхйоаккхаш 15 эзар студент вар. Мехка 30 шу дузаш, цун керттера город кхы а тоае, хозъе бахьибар уж ГДР массайолча моттигашкара. «ССНМ инициатива Берлине» яха лозунг а долаш, болхлой кулгаш дукхагlа эшача бахьибар уж. ССНМ — немецки кагирхой мукъача Союза — сийна бос бола кочамаш тlаювха, мехкарий кагий нахи гойш яр 25 промышленни предприятей станокаш тlа, тикай прилавкаш йолча, трамвай лела керда наькъаш доккхача, дерригача дуненна йовзача Шарите цlерагlча клиника керда корпусаш хьалъеча. Марцане нах бахача цlеноьш хьалдеча.

Марцане, Берлина эгара йоккхагlа хургйолча районе, керда гlишлош хьалъеча укх аьхки къахьегаш 950 студент вар. Цар дакъа лаьцар квартираш хьаlаlашагlйохкача, керда торговни центр хьалъеча, кхаш тоа е даь цlендеча. Профессиональни гlишлонхоша сий деш бувц дукхха кагирхой. Веймарерча Вилтиан Иловай мехкарий бригадо, масала, дика дир маларин балхаш, обояш клей а хьонхаш дlачlоагlйир, кхыметтал кирпичех пенаш хьалдеттар. Цул совгlа, чlоагlагlа кхом бир материалий, линолеума, плинтусай кусонаш, цемент чухиина галеш, отходаш я яхаш хьалха дlаихувсаш хиина кхыдар Илонаси цун доттагlашеи хьагулдир. Массехк эзар марка кхом а беш из деррига а дlадахийтар эшача моттигашка.

Деша багlача кагирхоша пачхьалкхенна мел новкъостал даьд ховргда дукхьал соахка цхьан шера даьчох. Цу шера ССНМ студенчески бригадаша дукхьал Берлине 15 миллион марка маьха балхаш дир.

Берлине ииикаш доначa тикa тlа дага а доацаш Ленинградски нийсача механикан оптикан институтера студенташ бlаргабайра сона. Фу де даьккхал шо укхаза аьнна хатта дезаш дацар: хlарано коча пхьоша тlа малагlча институтера ба яздаьча латтар «СО». студенчески отряд. Кагирхоша дийцар Гере яхача округе шоаш цlенош ду комбинат еш хинилга. Дукха шераш да Иенски университетаца доттагlал лeладу, хlаьта университетера а республика кхыча лакхехьарча дешара заведенешкара а гlишлош ю группаш дlа-са ухилга традици а хиина дlаэтта.

...Карл-Маркс - Штадтера Технически лакхерча школа студентий дунен халкъашта юкъера лагерь «Бокъонца йола интеграци» яхаш я. Укх аьхки укхаза хилар пхе мехкара—ГДР, СССР, Польшера, Чехословакера, Болгарера — студенташ. Хий lоаде боккха lам беш цхьана къахьегаш хиннаб уж. Царна массанена а хетар: «Доттагlашца цхьана хилча мел хало хиина яле а на ховлац».

Моттигерча лоаман академе лагере цхьайтта мехкара, Харьковски инженерно-гlишлон институтера Котбусе, Берлине, мехкарча дукхача городашка хиина студенташ а иштта хеташ ба.

Республика 30 шу дузача шера кхыча мехкашкарча доттагlашца цхьана ГДР-е хиннача 43 эзар эlамигача сагой йоlок дакъа лаьцар «кхоалагlча семестре».

Н. ВЛАДИМИРОВ,
АПН соб. корр.

Берлин.

Машаре вахар дlададаленад Никарагуа. Халкъа хьалхашна латт къамаи экономика юкъаметтадаьккхаре мехала вахар вlаштlехьдаккхаре. Манагуарча бахача нахах а кхоача газета тlера машаре вахар хьалдара революционни правительствас кхочушдеча эгара хьалхара гlуллакх хьажалахьара хохамаш.

АДН—ТАСС сурт.

СССР Паччахьалкхен премеш хьожайтара

«Мосфильм» яхача киностуде вразнйнарс «Вечный зов» яхана дуккха серийн телевизиони художествени фильма сценаре автор А. С. Иванов оттаваьа 1979 шера СССР Паччахьалкхен премех хьожайита.

СУРТА ТIА: йоазонхо Анатолий Степанович Иванов.

С. САВОСТЬЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Советски йоазонхо Проскурин Петр — шерра довзаш долча, книжкаш дешарана чIоагIа хьердаш долча дуккхана книжкай автор. Проскурин Петр ваьв 1926 шера Орловщинерча, хIана Брянски областерча Косиницы яхача поселке. КIаьнк волаш дайзад цунна тIемо уннарьа сурташ, фашисташа хIалакдаьча лаьтти хьал IиIинай. Ахархой вахар дика довзаш хьахьекхад цо шиъ произведенеш тIа, къаьстта «Къахьа баьцаш», «Кхел» яхача романаш тIа.

«Лаьттара безам», «Кхел» яхача художественни фильмай сценарен лаьрах Проскурин Петр оттаваьв СССР Паччахьалкхен преми хьожайита. ХIана йоазонхо керда произведенеш язьеш ва.

В. САВОСТЬЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

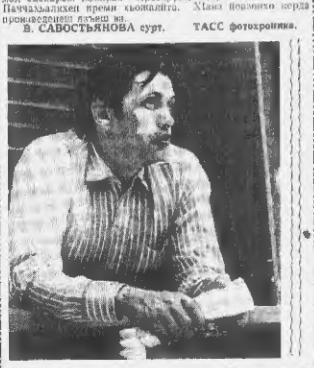

Вовзаш вола советски поэт Роберт Рождественский СССР Паччахьалкхен преми хьожайита оттаваьв «Голода оаз» яхача стихай книжка яздарах.

В. САВОСТЬЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Iана кийчо во ю

МАГIА-ЛБИКА РАЙОНА КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНЕШКА

Укх шера бIаьстан юххе МагIалбика городской Совета исполкома заседане дийцад культучреждененш Iана замалахь деррттIа болх бара кийчъяра дош, белгалъяьхай хIара клубе, библиотеке кийчо чакхъякха еза ханаш, культучреждененш Iанга кийчъеш тоае еза организацеш, чIоагIъяьй цу гIулакха тIахьожам лоаттабо беза комисси.

Исполкома сопам кхоачаш а беш, дукха балхаш чакхдаьхад районе, къаьстта а культура отдело, клубаши библиотекаши Iанга кийчъеш, цар материальни база чIоагIъеш. Из бахьан долаш дукхагIйола культучреждененш, къаьстта а библиотекаш, хIанзле а тоаль ямпа кийча я Iана замалахьа болх бара.

Арахьа а чукъа а топпер хьаьха, цIию теха басар хьенкха, кхы мел эшар дах хоза кийчдаьд СоагIапчара культура ЦIа. Укхаза дертигIа балхаш чакхдаьхад «Ингушский» совхоза гIишлошъери бригадо. Иштта дика тоаьй СоагIапчара библиотека а.

«Алханчуртский» совхоза гIишлошъерий новкъосталца Iана кийчо яра балхаш йистедаьннад Керлача Редантерча культура ЦIагIа а. Иштта Iана замалахьа а болх бара мел эшар дах кийча я укхазара библиотека а.

— Iай болх бара культура учреждененш кийчъеча укх шера дика новкъостал даьй районерча бокхамашка, — дуна городерча культура отдела заведующий Меджиев Микаила. — Оаха чIоагIа бIркал цел «Кавказ» «Советский», ГI. Ахриева цIерагIа, иштта кхыйолча совхозий кулгалхоша вар культура болхлошта новкъостал дарах. Из бахьан долаш хаанахьа Iана кийчъе вIаштIехьдаьннад районе дукха культура учреждененш, къаьстта дукхагIа ремонт эшаш хиина культура цIенош клубаши. Культура болхлой цхьаьна чакхдаьхад оаха библиотекаш Iай болх бара кийчъяра балхаш.

Массанахьа а дац гIулакхаш иштта. КIезига яц районе дерттIа Iай болх бара эша кийчо яь плана йола культучреждененш а. «Советский» совхозо цементи гIишлош душ новкъостал а деш Iай болх бара кийчъяьй Инарьъера культучреждененш Топпаpеш хьаьха, кIир теха, кхы де мел деза дах кийчъяьй укхаза культура болхлоша юртарча клуби библиотеки.

ХIаьта а Iай болх бара кийча лархIа йиш яц укх. Ши шу дIадаьннад Инарьъерча культура учреждененшка Iай газ йоагIийолаш пийшкаш еха. 1977-ча шера городерча культотдело проектно-сметни документаци а оттадаь юртарча культура ЦIагIен библиотекен газ чуйилла аьнна дIалецад «Сунжастрой» МагIалбикерча участкен «Малгобекмежрайгаз» трестен коллективашка. Цу хашно дIабеннаб газ чуйиллар боагIаш бола мах а. ХIанз шоллагIча Iанга кхоачаш латт гIулакх. Инарьъерча культура учреждененшка газ чу ца яьлаш.

Солжакхьа а йиш документаци оттаь дIа а енна МагIалбикерча ремстройуправлене (начальник Б. Н. Галаев) Долакоарча культура ЦIа укх шера капитальни тоаде дезаш ба барт ба городерча культотдело. Тайп-тайпара бахьанаш а уттадеш, шоаш кхоачаш дергIа йиша гIулакх чакхдакхха ца тугаш IиIнаб ремстройуправлене кулгалхой.

Кхы цаpца дуццарах хIама а да хинна. культура болхлоша шоай чиллинго цетий ремонт йолаьй Долакоарча культура ЦIагIен библиотекен. Цу гIулакхи оттабаьча болхлоша 15—20-ча сентябре чура тоаль йха дерьI укх культура учреждененш. ХIаьта деррттIа болх дIабахьара капитальни тоаде дезаш да Долакоарча культура ЦIа. Из шай дешхар кхоачашделга хьалеха леза ремстройуправленега.

Долакоарча культура ЦIен фасад тоаелгеи гонахьа карт елгеи горисполкомо тIаднладар «Малгобекский» совхоза коллективана. Цо а тахханалца цхьаькха а хIама даьдац. Е маца дергдя хоаш а дац.

Укх массехк шера сала1а. кхычеттел шию хьаьа а клуб йоаппа ба Дабий-Юртен Понкхача Ачалихен баха нах. 1976-ча шера «Алханчуртский» совхоза (директор Х. М. Боков) тIаднладар проект оттаелга а 1980-ча шера йистеяргIола 300

РЕЙД

сага лаьрхIа клуб Дабий-Юрта хьалъелга а. Цунах тахханалца дах цхьаькха хIама дац.

Иштта М. Горьке цIерагIча совхоза (директор М. Цуров) тIалочалаьдар 1979-ча шера болх бергболаш Понкхача Ачалихе ахкан кинотеатр хьалделга. Печаш хьалдергдеш латт из театр, кхы дIахо де дезар ца деш. Гучох. Укхаза кхы хIама де лаьрхIа а бец совхоза кулгалхой.

ХIанз Понкхача Ачалихе а СССР Конституце цIерагIа керда кочеий совхоз вIашагIъеллай «Алханчуртский» совхоза отделене дарца тIа. ХIаьта Дабий-Юрта хьалдехьа вIашагIъелла болх беш а М. Горьке цIерагIа комесий совхоз. Уж боахамаш да хIанз цу шин юрта бахача наьха культура хьаштаи кхоачашдаьа йоахо е езараш. Цу деша дукхагIа терко е еза «Чечено-ингушвино» объединене кулгалхоша а.

Кхы а оалагIа латт городера «Малгобекнефть» НГДУ культура учреждененш Iан замалахьа болх бара кийчъяра гIулакх.

36-ча участке а ЦхьоалагIча мал цIерагIа клуб. БIарахьаьа йиш йоацаш кIирча да цун арахьара лийлха топпараш, дIаьнна кIир. тIагIолла Iоиха ладара тамагIаш... Ерригa еха кIоагарч а даьнна я клуба хьалханна пийла бетон. Цхьа кIезига а йоачам хилча, деррига хийIов цу кIоагашка. Зала тхов цхьаьнахьара ийенха, ладар туухаш ба. Iай болх баpo кийчо еш тахханалца цхьаькха а хIама даьдац клубе. Из Iанга кийчъеш тоаелга тIаделлад «Малгобекнефть» НГДУ чухьоагIаш йолча жилищно-коммунальни конторана (начальник С. Хамхоев).

Чкалова цIерагIа йолча клуб а МагIалбике. Уллара лаьтташ текхаш бахьан долаш цхьаццанахьара лийлха да клуб чуйолча цIеной дегаш. Соахха Москвера еча хиннача комиссе аварийни а лархIа, цу чу культучреждененш ма хилийта аьнна тIадилла да. ХIаьта клубал согIа, йоккхи ши библиотека а а цу цIеношка — шаI берийн шоллагIьар НГДУ ишажкоаей.

Тахханалца чу кхо культура учреждени кхечахьа моттиг лета дIалхьара а, е уж чуйола цIенош болх бе кхераме хургдоацаш гIулакх вIаштIехьдаккхара а дах цхьаькха а хIама дац.

Ладар чуухаш телха тхов наш, цхьаццанахьара лохкаденна уйнаш, хьахана топкар, тоханзв кIир, хьанхапаза бисар, исипаш тIа еун чуикача ладара бIета дераш... иштта сурт да укхаза бIаргагур. Уж цIеной аварийни лаьрхIа хилар терхаме йиначи, дукха рузкъа дIадохий таш уж тоаде гIертачул бакъахьа дар клуба а библиотекашта а цу участкера кхы цIеной дехача 100—150 сага лаьрхIа моттиг хилча кхоачам а бар укхаза клуба. ХIаьта библиотекашта кхы

дIамагIдараш а тоьаргдар. «Малгобекнефть» НГДУ кулгалхой хозза хьежача из вIаштIехьа а даргдар.

Укх бIаьсти тоаль якха дерхIаш яр кердача МагIалбицера «Серго» яха клуб. Цхьабакъда, из Iай болх бара кийча я ала йиш йолаш бац цун тахханара лоаттам. Юкъ-юкъера дIайийна арахьа теха кIираш. Укх шин шера а хьекхадац аьна хетаргдолаш басараш дIадийна чура уйнаш, шиннахьа тхов беха Iочунхача ладара бIеха лераш, тоаеи йоахъеи езаш наIараш, цхьаццанахьа кинаш дIадаьнна кораш — иштта сурт да хIанз цу клубе гуш дае а. Из клуб Iанга кийчъе езар а ЖКК я.

— Аьхки йIайхен Iай шийлен хул тха клубе, — йоах клуба болхлоша беганта санц. — Укх шера а отопления йоаца дисан хьерам болаш да тхо.

Цхьабакъда укхача хьаата безача наха-м во бегаш ба уж Iай шийлача багIа безаш хилча.

Аьтух йистебоалаш чакхдаьннад Пушкина цIерагIча участкера клуби библиотекеи Iай болх бара кийчъяра балхаш. Уж кийчъяраш культура болхлой ба, клуби библиотекеи чуйола цIеноaш шоллагIча РИТС-а мах а тешаш арендах культура отдело леладеш доладешеха а.

ТIехьадоалаш латт мехкдаьттаки клубашта Iан кийчо елга. Цу деша цIенхаштта йоахо е еза «Малгобекнефть» НГДУ кулгалхоша а промкомо а.

Культура учреждененш болх дерттIа вIаштIехьбаккхара бокха лоархIам болаш да цар материальни кхоачам вIаштIехьбаккхар, культура болх дукха безача а из дика леладе хоача а нахаца культура кхуврчаш Iалашдар. Цу хьаьцъехьа дукхадар де районе вIаштIехьдаьннадале а, цIенхашттара кхоачамбоацараш а да. Масала, укх шера клубашта шийай 20 эзар сомагIа сома маьха инвентари музыкальни инструменташ, художественни самодеятельноста доакъашхошта тIаьхха форма, кхыйола хIамаш. Районерча библиотекай болхлоех дукха а дукхагIдараш лакхерен кьерен специальни дешар дийша ба, хIаьта юхебисараш заочно деша багIаш а ба.

Из ала йиш яц клубай болхлоех. Укхаза теттара кIезига ба цу балха специалисташ. Клубашкен культура цIеношкен болх беча 34 сагах ворхI мара вац специальни дешар дийна. Уж сеттара кIезига ба. Бакьда укх тIехьарча шин шера культура отдело очно а заочно а институташкен культпросветучилищашкен деша вахийта дешаш ва 11 саг.

Культура учреждененш болх булургболча дикача кадрашца Iалашъяра дукхадар де йиш яр боахамий, промышленноста предприятей. Царна бокъо еццай дика болх беча клубий болхлошта, шоай алапел согIа, социально-культурни фондашкара 30 процентага кхоачаш ахча дела, иштта моттигашка бахаш а тIехьагIа укхаза болх бергболаш а боахамий цах совхозий, предприятей стипендиаташ а болаш деша ахийта. Цу даькъа районерча боахамаша тахханалца дах хIама дац.

Ший соцам кхоачаш а беш, МагIалбика горсовета исполкомо культура учреждененш Iай болх бара кийчъе дехарийла барашкара цIенхаштта жоп дехаргда аьнна хет тхона.

«Сердало» газета рейдоен бригада: М. ХАМЧИЕВ — КПСС МагIалбика гоокома инструктор; З. СОЛТУКИЕВА — культура отдела лекторски группа заведующи; Б. ЧЕРБИЖЕВ — «Сердало» газета штате воаца корр.; А. ХАРСИЕВ — «Сердало» газета соб. корр.

СОВХОЗА НОВКЪОСТАЛ ДУ

Грозненски № 15 йолча юкъерча школа дешархой новкъостал деш ба «Заря» яхача совхоза кхашкара помидораш чуэцача. ХIара денна 180—190 дешархо хул баьцадаараш чуэцаш. Геттара Iурра городера кхашка дIанхувл уж автобусаша.

Дика новкъостал ду бераша совхоза. Дукхьал цхьоалагIча сентябре цар гулийр 10 тонна 386 килограмми помидораш. Иштта гулъю цар хIара денна.

Шоайла эхьа даьнача бераша дийнахьа хIаране йийтта дьшка помидораш гулъер гья аьнна деш деннад. Из дийза кхоачашду цар. Белгалбаьнна дика болх беш ба 9 «а» классера дешархой Деброва Оксана, Волкова Ира, 9 «б» классера Сонна Таня, Турчанинова Оля, кхыбараш.

Цхьан дийнахьа совхоза кхай тIа вера школа директор Шмагин Гавриил Федорович. Бераш совхоза новкъостал де ше дохийтача хина царна тьалхашна латта декхараш кхончашде могаргдий-хьогI аьнна хеташ, сагота вар из. ЧIоагIа гIадвахар директор бераша шоай болх мишта бу дийцача. «Вай школа еш ца доадеш иштта дика къахьегалаш дIахо йолача хана а» — аьлар во.

М. ГАДАЕВ.

Музея наькъашка

Республика районашка бахача къахьегамхой культура хьашташ дикагIа кхоачашдара Нохч-ГIалгIай краеведчески музей болхлой каст-каста дIа-юха дела музей экспозиции а йица уж болча хьоашалгIа ух. Цар йовзийт Нохч-ГIалгIайчен ширача заман а вай заманча а историе оасIонаш, чакхдоах дагахьара журналаш, тешеш еш.

Дукхьал укх гIаьхьарча бетта «КПСС XXV съезда решенеш — вахаре кхоачашъергьа» яха дIа-юха лелача музей экспозиции яйзай Грозненски, Назрановски, Шалински, Гудермесски, Советски, кхыйолча районий къахьегамхошта. Цар теркам тIаозаш за «Партe а ланаш — халкъа планаш» яха дагахьара журнал, социализм хьалъярах республика вахаре хинначa доккхийча хувцамашта, керда обрядаш вай вахара юкъеоларе, археологически тохкамашта хеталь дIа-юха яхуьа выставкаш.

М. САЛМАНОВ.

ЙОАЗОНХОЙ—КНИЖКАШ ДЕШАРАШ БОЛЧА

Йоазонхошта а цар книжкаи дешаранта а чIоагIа хьашт долаш гIулакх да царна юкъе хула вIашагIкхетараш. Безамо чакхдаьлар ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе самаргдийнахьа хиннa цу тайпара вIашагIкхетар а.

Цу дийнахьа завода болхлой болча хьоашалгIа баьхабер республика цIи хеза йоазонхой Оалиев Салман, Ведзижев Аьхьмад, Цаиев Махьмад-СаIид. ЦIеча уголке йийнар стихаш, болхлоша дийцар шоай къахьегама гIулакхех даьцa

ХIаьта сайринна Пхьилекъонгий-Юртарча клубе йоазонхоша шоай керда произведенеш йовзийтар «Назрановский» совхоза болхлошта, юртарча школай дешархошта, дешархошта. Юрта Совета председателa Б. Яндиева юртахой цIерагIа баркал а аьнна, творчески толамаш дахар доаш юоца баьккхар йоазонхошта. Иштта гулбеначар 60 шу дизарца дег тIара даькъала вийнар шоай юртахо ваьнна йоазонхо Ведзижев Аьхьмад. ВIашагIкхетар чакхдаьлар моттигерча художественни самодеятельноста доакъашхоша концерт оттадарца.

С. ПАРЧИЕВ.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 сентябрь.

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
8.05 — «Зурманаш, шоаш дола моттиг хьайовзийта!».
9.35 — «Петр Мартынович а докхача вахара шераш а». Художественни фильм.
11.00 — СССР Пачхьалкхен Академически симфонически оркестра концерт. Йистедьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Лорадс, цIи!». Кинопрограмма.
15.25 — «Шахматии школа». ШоллагIа передача.
15.55 — «Матера а саккхетам а». Передача дIадьу «Общественни» яхача дешара книжка авторски коллектива кулгалхочо Г. Х. Шахназаров.
16.25 — Фортепиании ашарий концерт.
17.00 — «Яр фантастически дунe». Дешархошта йола литературни викторина.
18.00 — «Лесдревмаш—79». Дуйнен халкъашта юкъерча выставкера репортаж. Передача юкъе декха лоацаш ва СССР хьуна а кьунах отходаш еча а промышленноста министр Н. В. Тимофеев.
18.30 — «ХIара сурта тIа мал ба».
19.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Котлов».
19.30 — Фильм-концерт.
19.50 — («Из хьаьшаь» яхана Дж. Пристле пьеса моттиках) «Инспектор Гул» яхача телевизиони художественни фильм премьера.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Руде право» яхача газета приз яккхара хоккех йола дуйнен халкъашта юкъерча турнир. Чехословаки вIашагIтеха команда — СССР вIашагIтеха команда. Чехословакера передача. Йистедьача — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачий программа.
8.05 — «Мелла школа».
8.30 — Ашараш. 7-гIа класс. Чайковски «Шера хана».
9.10 — Профтехучилище дешархошта. Истори. СССР хьехнар.
10.10 — Кхаьнаьа де испански меттала.
10.40 — Ю. Тувим. Лирика.
11.10 — «ТIехьака болх». ШоллагIа передача.
12.10 — Студенташта-заочникашта. Лаккхера математика. 2-гIа курс.
13.25 — Iилман-популярни кино экран.
14.40 — «Гуйран бIаьха малх» яха субтитраш долча художественни фильм.
16.05 — А. Н. Радищев. «Петербургера Москве ньакъ бар». Экранхьэхархочунна.
17.00 — Истори. 8-гIа класс.
17.25 — А. М. Горький. «На дне». 10-гIа класс.
18.00 — Нохч-ГIалгIайчу гIоллаг. Информационни программа (эрсий а гIалгIай а меттала).
19.00 — Хьайбаш даза Iангара даха (гIалгIай меттала).
18.30 — Халкъа депутатий Советашка (нохчий меттала).
18.55 — «Чечингражданпроект» яхача институтa 50 шу дизарга.
19.35 — Боахама механизм эргазьакха тоара хьакъехьа. Передача дIадьу политически обозревател Л. А. Вознесенски.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш».
20.15 — «Воскресенье» яхача Л. Н. Толстой романацара декъеш деш халкъа артиста П. В. Массальске.
21.40 — «ЦIера наькъаш» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильм. ШоаллагIа серн.

14 сентябрь.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
8.05 — «Седкъа» яха берашта йола киноальманах.
10.00 — «Инспектор Гул» яха телевизиони художественни фильм, I серн.
11.10 — ДIадоха дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата Г. Слепокурова (боян). Йистедьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Хьа къахьегам, хьа сийне а». Кинопрограмма.
15.30 — СССР халкъий ялаи халкъараш.
16.20 — «Хьамсар Iалам».
16.40 — «Москва а москвичаш а».
17.10 — «Кагирхой адресаш».
17.35 — Иллеш доах В. Бокуллина.
18.15 — «Оахкарий хьаькехьа бераштa».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Норильски горно-металлургически комбината эрсий халкъа иллей хора выступлени.
19.15 — Машарах прогресса долча гIуллакха хьожжа. Дунен халкъашта юкъерча Московски шоллагIча выставка — ярмарка хьакъехьа.
19.30 — «Инспектор Гул» яхача телевизиони художественни фильм, 2 серн.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Кукрыниксы» яхача документальни фильма премьера.
22.25 — «Тахан дунен тIа».
22.40 — Доазал дехьарча эстрада ашараш мукъамаш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачий программа.
8.10 — «Лорадс Iалам». Iилман-популярни фильм.
8.40 — Истори. 6-гIа класс.
9.10 — Профтехучилище дешархошта. Астрономи. «Седкъий доал сигалег».
10.10 — «Английски мотт».
10.40 — Ашараш. 4-гIа класс. Революционни иллеш.
11.10 — «ТIехьака гIулакх». КхоалагIа передача.
12.10 — Студенташта-заочникашта. Лаккхера математика. 2-гIа курс.
13.15 — Советски Конституци, халкъа юкъара пачхьалкхен боккхий дара а.
14.35 — Экран — хора. Вай берий ухкацено. ШоллагIа передача.
15.35 — «Мехкаьтта континенть». Iилман-популярни фильм.
16.00 — «Звездочет» яха телевизиони журнал.
16.45 — Симфонически оркестр. Экран — хьехархочунна.
17.15 — Iалам довзар. 3-гIа курс. План, карта. Кхуаба.
17.35 — Зоологи. 7-гIа класс.
18.05 — Нохч-ГIалгIайчу гIоллаг. Информационни программа (эрсий а нохчий а меттала).
18.25 — Хьуна болхлоучун Денга. «Iалам лорадс» (нохчий меттала).
18.30 — Киножурнал.
18.00 — Свеклаш чуэцар (нохчий меттала).
19.10 — Телеобъективо йеха бу.
19.25 — Документальни фильм.
19.35 — «Мехкашкен континенташкен гIолла».
20.10 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш».
20.20 — «Агрохимия — вахара эффективность».
20.30 — «Хьаьжкlаш лелагрим ноанa». Концерт.
21.00 — «Чипляк» яха фильм-концерт.
21.10 — «ЦIера наькъаш» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильм. КхоалагIа серн.

РАДИО

13 сентябрь.

6.00 — «Юрт гIулакхаш дешарашне» (гIалгIай меттала).
6.53 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хаамаш.
8.15 — Передачий программа.
8.25 — ДIадоах Пасьвен Рамзана (гIалгIай меттала).
8.40 — «ЦхьоагIо йолча дезаре» (нохчий меттала).
9.15 — «Ленински лоттагIенна чIоагIа да вай». Радиокомпозици (нохчий меттала).
9.30 — Щедрин. «Самьердамс доакъош» (эрсий меттала).
9.45 — «ХIара денна — хьанна дола къахьегам». «Трансмаш» заводера передача (гIалгIай меттала).
10.00 — Передачий программех хаоттамах бола ходми (эрсий меттала).
10.01 — Ашараш (эрсий меттала).
10.15 — «Атеистически балха опытанара». «Электроинструмент» заводера передача (гIалгIай меттала).
10.30 — «Дего къехараь» (гIалгIай меттала).
18.30 — Ден тешал (эрсий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

14 сентябрь.

6.10 — Юртара Iуйре (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачий программа.
8.25 — «Советаши вахари» яха радиожурнал (эрсий меттала).
8.45 — Иллеш доах Дукаев Зелимхана (нохчий меттала).
9.15 — Хьуна болхлоучун Денга. «Хьу сбавр» (нохчий меттала).
9.30 — «Гурахьа кхетам дIадувш латт». Корреспонденци (нохчий меттала).
9.45 — «ДоттагIий пазаш» (эрсий меттала).
10.00 — Передачий программех хаоттамах бола ходми (эрсий меттала).
10.01 — Пачхьалкхен план партe экономически политика хара а (нохчий меттала).
10.15 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала).
10.35 — Халкъа ашараш (нохчий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

1980 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бувзаш ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарчи, транспорта, гIишлошъеча организацешкарча, дешара заведенешкарчи, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждененашкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиг; ялх бетта — 1 сом 56 кепиг.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грозне куццалуш морхаш а йолаш, йоачаш а йоацаш, малхбузехьара гекувзе 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 22—27, Грозне 25—27 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча хана догIа а делаш, малхбузехьара секувзе 7—12 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 7—12, дийнахьа 20—25 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА КОНСУЛЬТАЦИ

ЦIАККХА А ДИЦ МА ЛЕ

1969 шера 1 ноябре РСФСР-е дезалах дола керда кодекс тIайийцад. Кердача закона лоархIаме дола дукха дешаш къоастадаьй. Цу тIа дувц бера да малав къоастаделга, саг йоалаеча торжественни регистраци елга, кхыдола дешаш.

Загса органаша хоза, вай заманца товш ритуалаш юкъе йоалаьй. Хьалхет цхьабола кагийча наха цигача йолча торопех пайда ца эцаш ютилга, бер дара регистраци ца елга. Ший хаинахьа ца даьна гIулаахах тIехьагIа зе доал. Из ше ма дарра гучдоал бер кара а долаш, маьре

яхара регистраци я ца еш наьна йисача.

Регистраци ялехьа хьакиньача бера да малав къоастадеш заявлени ала йиш я даьи наьнен. Иигахьа санно царех цаI дукьала хилча, судо къоастаду из дош. Дош къоастадеш судо тохь юкъара боахам а лелабеш мари сесаги цхьана даьхадий, бер цхьана кхаьбадий, бокъоина из да хилара тешал дий.

Укхаза закона къоастаду цаховш кхалсаги маIа саги вIашагIкхетилга а доацаш дезалашта юкъе хула гIулакхаш а долаш уж цхьана баьхабий.

Бера да хилара тешал де йиш я письмоша, анкеташа, заявленеша, кхыча материалаша. Шоайла дIа-са кхахьийта каьхаташ дош къоастадеча чIоагIа лоархIам болаш да. Бер шийдь кхаш, цун йоакхо еш дола каьхат судо термал на деш дитац.

Масала, де къоаставаpa халкъа суде дош хьачудениначa И-ца юкъара боахам а лелабеш вахаваш К., хIаьта а из да вац аьнна закона кIалхара валийтаи. И йоалаергьа ал яхаш хиннав из. Шийие а ахча дIадийхьад гIозарч аьа, каст-каста вIашагIбетталуш хиннаб. Из иштта хилара тешал деш нах ба. Бер хьахиннача тIехьа

гIа дуцуш регистраци е загсе цкаб. Регистраци ца еш йисай загс бланкаш ца хилар бахьан долаш. ТIехьагIа бер шей да ала тугаш хиннавац К., боккьда цхьан каьхата тIа по йзду «йиIиг цхьана кхе ергьа», аьхаш. Из тоьам боташ да К. бера да хилар къоастаде.

Ниса дац, бера дай наьне юкъара цхьа боахам а болаш цхьана баьхабиш хинна судо бери да валав ца къоаставеш дутилга.

Цхьадола гIулакхаш тухкахалнах лоаш бекхе болаш а. Масала, гражданка П. тхьап хиниай гражданинаш Н. 1973 шера декабрь бетта

деш 1974 шера май бутт хьатIакхачалца. Цул тIехьагIа къаьстад уж шиъ.

1978 шера 3 августа вой ваьв П. Гражданин Н., бера да хилар оттаделга а дехаш суде летаьай из. Судо цо ихар хьатIазцанлар. Бер хьахулача ханеи из даьгул тIехьагIех уж шаккхе а цхьана даьхадац. Иштта, да малав ца хоаш дитар цо ший бер. ХIаьта цо ше леладер а хоза гIулакх дац. Дицденнад цунна эздел ахь.

ХIаране бера ваьна, даь — бокъонаш лоралра лаьрхIа ю регистраци. Цу гIулакхъа вниваьа метаргвац.

И. БУГАЕВА,
Нохч-ГIалгIай АССР юстице министерства консультант.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктохкама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта болхаш — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей ерей, шоаттей деношка

СФ05251. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5463.